

naša luč

1985

8

beseda materina, kolika blagodat človeku od Boga!

ivan pregelj

OZIRALNI ZAIMEK

Oziralni zaimki so: kdor, ki, kakršen, kolikršen, kateri, čigar, ki ga, ki mu.

Zaimek *kar* se sklanja takole: le: kdor, kogar, komur, kogar, pri komer, s komer. *Paziti* je treba posebej na 5. in 6. sklon. (Ne: *pri komur, s komur.*)

Zaimek *kar* se sklanja takole: kar, česar, čemur, kar, pri čemer, s čimer. *Paziti* je treba posebej na razliko med 5. in 6. sklonom.

Zaimek *ki* sklanjamo: ki, ki ga (ki je), ki mu (ki ji), ki ga (ki jo), pri katerem (pri kateri), s katerim (s katero).

Zaimek *kdor* se uporablja za osebe (*Kdor* strah v glavi nosi, temu je vsaka senca pošast.), zaimek *kar* za stvari (*Kar* se v luži zleže, rado v lužo leze.).

Za naznačitev moškega lastnika nečesa rabimo za bitja zaimek *čigar*, za stvari pa zaimek *katerega*. *Primer*: Kmet, *čigar* hiša je pogorela, se je zgledil pri nas. Oreh, v *katerega* senci počivamo, je zelo star.

REŠITVE VAJ iz prejšnje številke:

1. Oni se ne bosta uklonili. Brez njiju nista mogla živeti. Le njima bova izročila knjigi. Kar nju poglej! Pri njima sva pozabila pero. Z njima sva zadovoljni. — One se ne bodo uklonile. Brez njih niso mogli živeti. Le njim bomo izročili knjige. Kar nje poglej! Pri njih smo pozabile pero. Z njimi smo zadovoljne.

2. Tončka si je omislila moped. Matič ga je stisnila k sebi. Sam s seboj ne smeš biti nikoli zadovoljen! Vaščani niso stregli samo sebi. Vzeli so s seboj vrvi. Sama med seboj sta govorila. Fantje so sami sebi dopovedovali.

3. Ne spotikaj se ob moje napake, rajši svoje popravi! Poslej se s svojimi prošnjami obračaj drugam! Prinesel sem tvojo in svojo plačo. Če sosedova hiša gori, pazi na svojo! Pošij obleko sebi in svojima bratoma!

4. Tisti, ki je ukradel kolo, je neki delomrzneš. Vzeli so mu ga in ga vrnil lastniku. To se je zgodilo pred toliko leti. Ranjena sta bila v enako nogo.

5. O čem ste razpravljali? Ne vem, s čim bom gostom postregla. Sam ne ve, pri čem je. Pri kom se boste ustavili?

VAJA — *Popravi napake v naslednjih stavkih*: Dobil je kašelj, čigar napadi so se sprevrgli v astmo. Oče, katerega sin se je ponesrečil, je zblaznel. Peljal sem čez most, čigar lok se je bočil kot mavrica. Stol, čigar nogo držiš, je trhel.

NEDOLOČNI ZAIMEK

Nedoločni zaimki so: samostalni (stojijo sami, brez samostalnika) — kdo, nekdo, marsikdo, nihče, vsakdo, kaj, nekaj, malokaj, marsikaj, nič; pridevni (pri njih mora stati samostalnik) — kateri, nekateri, malokateri, marsikateri, vsakteri, kak, nekak, marsikak, kakšen, marsikakšen, nekakšen, nikakršen, vsakršen, neki, vsak, sleherni, ves, sam, drug.

Nekatere sklanjatve:

— *nikdo (nihče), nikogar, nikomur, nikogar, pri nikomer, z nikomer,*

— *vsakdo, vsakogar, vsakomur, vsakogar, pri vsakomer, z vsakomer;*

— *nekaj, nečesa, nečemu, nekaj, pri nečem, z nečim;*
— *nič, ničesar, ničemur, nič, pri ničemer, z ničimer.*

Pridevnik *gotov* rabimo samo v pomenu *siguren* (Gotov sem, da pridejo.) in *izgotovljen* (Obleka je izgotovljena.), ne pa v pomenu *nekateri, neki* (*Nápak*: Gotovi ljudje vedno godrnjajo. *Prav*: Nekateri ljudje vedno godrnjajo.).

VAJA — *Popravi napake v tehle stavkih*: Njegova zdrava pamet se ni ustavljala pred ničemur. Samo vsaki drugi dan je mogel priti v šolo. Neki ljudje kažejo pri slehernem dejanju svoje zanesenjaštvo. Nekateri se radi strinjajo z vsem, kar nekdo reče. Nek dogodek je razburil javnost. V tem je še drugi, preprostejši vzrok.

ŠTEVNIK

Slovenščina pozna *glavni, vrstilni, ločilni* in *množilni* števnik.

GLAVNI ŠTEVNIK

Glavni števnikli so: en (eden), dva, oba, tri (trije), štiri (štirje), pet, deset, sto, šeststo, trinajst tisoč, milijon, tri milijone . . .

Z besedo pisane številke od 11 do 99 pišemo skupaj. *Primer*: Dvaindvajset. Prav tako pišemo skupaj stotice. *Primer*: šeststo.

Števnika *sto* in *tisoč* se navadno ne sklanjata. *Primer*: S sto ljudmi. Bilo je tri tisoč ujetnikov.

Če so glavni števnikli sestavljeni, sklanjamo samo zadnji del. *Primer*: S tristo trinajstimi dinarji si ni kaj prida pomagal.

Števnik *en, eden* rabimo samo tedaj, če je rabljen kot pravi števnik in je poudarjen. (*Nápak*: Naj le še eden kaj reče! *Prav*: Naj le še kdo kaj reče!)

Zloženke s števnikom v prvem delu pišemo z vezajem. *Primer*: Janez je dobil 10-dnevni dopust.

Naslovna fotografija:

JESEN POD STORŽIČEM. Storžičeva piramida se kakor odseka na dviga nad Kranjskim poljem.

o slovenski prihodnosti in kulturi

Pred kratkim je ljubljansko Delo objavilo pod tem geslom zanimivo premišljanje Matjaža Kmeclja, sekretarja za prosveto pri slovenskem Izvršnem svetu (22. jun. 85/21). Iz njega ponatiskujemo tri osrednje misli:

„1. ... če kot narod in družba v teh časih najglobljeja in izjemno naglega presnavljanja celotne civilizacije zastanemo, če zgubimo stik s tem civilizacijskim ekspresom, ki zdajle drvi tudi skozi naš prostor in skozi našo usodo, nas nič ne odveže krivde ...

2. Civilizacija se z računalništvom in robotizacijo bliskovito spreminja iz ročne in fizične v intelektualno in duhovno inovacijsko (= prenovitveno) delujočo. Prednost ima tisti, ki razume in zna. Einstein je trdil, da znamo in uspemo uporabiti samo desetino svoje razumske zmogljivosti; nova civilizacija računa na čimvečji del preostalih 90 odstotkov. Kdor bo pri tem zmogel več, bo v prednosti. Zato je temeljna in nepredstavljivo usodna družbena naloga, da spodbudimo in s polnim plinom poženemo razvoj v to smer: v intelektualno, dinamično, iščočo, odprto, novatorsko, moderno skupnost ...

3. Prihodnosti smo dolžni rodovitno združbo odprtosti in drugačnosti ... Naj je komu simpatično ali ne, temeljni pogoj za upajočo in mirno pot v prihodnost je potrjevanje in ureničevanje duhovne odprtosti.“

Odprtost in drugačnost. Dve čudoviti besedi, posebno v današnjem slovenskem prostoru enopartijske družbene ureditve. Naj pripišemo nekaj stavkov profesorja ekonomije v škotskem Glasgowu, dr. Ljuba Širca, medvojnega udeleženca enobeja, objavljenih pred nedavnim v argentinski Svobodni Sloveniji (4. jul. 85/2):

„Moje dobro premišljeno mnenje je, da komunisti niso peljali v bodočnost, marveč v zagato, v slepo ulico, vsi stran ... Doslej se socializem na oblasti ohranja le z nasiljem in demagogijo, s tem, da preprečuje svobodno razpravljanje o sedanjem zavoženem stanju in o tem, kako najti pot iz te zagate ... Svojo oblast (komunisti) krčevito branijo in se še vedno obnašajo, kot da zares samo oni vedo, kaj je za Slovence dobro ... Pogoj za vsako rešitev je, da partija izgubi monopol na oblast.“

Založnik: Avguštin Čebul,
župnijski urad št. Lenart,
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck, 9020 Celovec, Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja, 9020
Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev-
ne dežele):

Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija 400 fran.
Francija 60 fran.
Italija 12.000 lir
Nemčija 20 mark
Nizozemska 20 gld.
Švedska 60 kron
Švica 19 fran.
Avstralija 9 dol.
Kanada 12 dol.
ZDA 10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštnine v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

kaj je pa domá novega?

na sploh

PODRAŽITVE V SLOVENIJI

Slovenski statistični zavod je objavil podatke o enoletnem gibanju cen. Po teh podatkih so bili avgusta letos gospodinjski stroji dražji za 149 odstotkov, stanarina se je podražila za 140 odstotkov, volna in pletenine pa za 118 odstotkov. Tekoča goriva in maziva so se podražila za 106 odstotkov, alkoholne pijače za 107, kmetijska kemična sredstva za 104, sadje je bilo dražje za 96,7 odstotka, nogavice za 89, zelenjava za 86, čistila za 85, prometne storitve za 82,7 obrtne storitve za 82,5 in pohištvo za 78,2 odstotka. Najmanj so se podražile poštno storitve in jajca, za nekaj manj kot 30 odstot-

LJUBLJANA — Robbov vodnjak in stolnica, značilni posnetek središča slovenske prestolnice.

kov. V primerjavi z lanskim avgustom znaša povprečna stopnja inflacije 77 odstotkov. Poleti so se cene nekoliko umirile, saj so se od letošnjega julija do avgusta povečale le za 1,9 odstotka v povprečju.

SLOVENSKI LUTKARJI DOBILI PRVO NAGRADO

Na mednarodnem lutkovnem festivalu PIF v Zagrebu je Lutkovno gledališče Ljubljana dobilo prvo nagrado za igró Martina Krpan. Mednarodna žirija jo je ocenila kot najboljšo predstavo v celoti. Na festivalu so nastopili lutkarji iz skoraj vseh evropskih držav, Japonske in Kanade. Martina Krpana igra Lutkovno gledališče Ljubljana že od lanske sezone in ga je uvrstilo v spored tudi v letošnji sezoni.

MANJ BREZPOSELNOSTI V SLOVENIJI

Konec julija je na Slovenskem iskalo zaposlitev 14.288 ljudi, toliko jih je bilo namreč prijavljenih pri slovenskih skupnostih za zaposlovanje. Podatki za letošnje prvo polletje so pokazali, da je brezposelnost padala iz meseca v mesec. Med iskalci dela je 46,5 odstotka takih, ki imajo strokovno ali še višjo izobrazbo in 53,5 odstotka s prvo in drugo izobrazbeno stopnjo, torej ne-kvalificiranih in polkvalificiranih delavcev. Več kot polovica nezaposlenih je mlajša od 26 let in nekaj več kot tretjina išče prvo zaposlitev. Med prijavitelji pa je 54,8 odstotka žensk, torej isti odstotek kot lani. Zveza skupnosti za zaposlovanje Slovenije je izvedla anketo po nekaterih podjetjih in tovarnah. Anketa je pokazala, da se je letos zmanjšal obseg pogodbenega dela in da se je povečalo število nadur.

SLOVENSKA PISATELJICA MIRA MIHELİČ UMRLA

Iz Dela, dne 5. septembra 1985: Dober mesec dni po izidu njenih spominov je včeraj po hudi in dolgotrajni bolezni umrla književnica, kulturna delavka in prevajalka Mira Mihelič. Zelo dejavna tudi v društvenem življenju je bila pred leti predsednica Društva slo-

venskih pisateljev in slovenskega PEN kluba, mednarodni PEN pa jo je zaradi njenega ugleda izbral za svojo dosmrtno podpredsednico.

Njen ustvarjalni opus, ki se razrašča predvsem iz slovenskega meščanstva kot poglobitve teme njenih najpomembnejših del, obsega vrsto zajetnih romanov, nekaj del za mladino in drame. Ob izvorni literarni ustvarjalnosti se je nenehno posvečala tudi prevajalstvu, posebej iz angleščine in francoščine in objavila več kot petdeset umetniških prevodov. Četudi so njeni spomini Ure mojih dni šele izšli, je v zadnjem času nastajal že nov roman, ki bo s svojo bolečo nedokončanostjo naš zadnji spomin na to ugledno in priljubljeno ustvarjalko.

od tu in tam

DOLENJSKE TOPLICE

Društvo invalidov iz Novega mesta je pod pokroviteljstvom Novolesa iz Straže pripravilo srečanje invalidov Dolenjske. Udeležili so se ga številni invalidi iz občin Črnomlje, Grosuplje, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica in Trebnje. Invalidi so tekmovali v kegljanju, streljanju z ročno puško, rekreativnem plavanju in drugih športnih dejavnostih.

GRADIŠČA

Ker je na ptujskem območju najbolj gosta cestna mreža na Slovenskem, Ptujčani to težko vzdržujejo in še teže obnavljajo. Zato je 2,6 kilometra asfalta iz Cirkulan v Gradišča pomembna pridobitev za vso občino, ne le za Haloze. Krajevna skupnost Cirkulane je za to cesto zbrala šest milijonov dinarjev, občinska interesna skupnost za ceste pa še 16 milijonov. Haloze so tako postale bogatejše za kratek a zelo pomemben cestni odcep. Odsek bo olajšal pot v šolo in trgovino prebivalcem približno polovice naselja Gradišča.

LJUBLJANA

Na Gospodarskem razstavišču je bila

kaj je pa doma novega?

TREBNJE, vas v dolini Temenice. V bližini je prehod v Mirensko dolino, kjer je šel promet že v keltskih časih.

septembra 16. jugoslovanska razstava z mednarodno udeležbo Narava — zdravje 85. Urejanju notranjega in zunanjega okolja, zelenih površin v mestu in okolici, so se pridružile razstave čebelarstva, ribištva in lovstva. Posebnost je bil prikaz pisanega sveta metuljev, japonski paviljon, razstava več kot 500 vrst gob ter vsakodnevna tekmovanja v poznavanju gob z razglasit-

vijo nagrajencev. Zdravstveni del razstave je predstavil več izdelkov, ki so v Evropi že znani, v Sloveniji pa precej manj. Zanimiva je bila predstavitev diabetičnih proizvodov tovarne Lek.

LJUBLJANA

Predsednica skupščine mesta Ljubljana je za slovenske izseljence-slikarje pri-

redila v Cankarjevem domu slovesen sprejem. Ob tej priliki je slikar Avgust Pust iz Clevelanda izročil v imenu župana Clevelanda Vojnoviča znanemu slovenskemu umetniku Božidarju Jakcu pozdravno pismo in zlati ključ Clevelanda. Obenem je Pust sporočil, da so Jakca zaradi njegovih zaslug pri uveljavitvi slovenske grafike v svetu in (dalje na strani 9)

kadar si ne zna narod pomagati drugače, se zateče v smeh

USTVARJALI SMO LEGENDE IN POSLUŠALI BAJKE. SREČEN NAROD!

Ne žagamo si več veje, na kateri sedimo. Žagamo si vejo, na kateri visimo.

NAJLEPŠE JE TISTIM, KI IMAJO PROIZVAJALNA SREDSTVA V USTIH.

Pravijo, da je Ulica Gradnikove brigade najbolj pobožna novogoriška ulica, kajti brž ko pozvoniš, prileti iz domofona: „Molim.“

KDOR JE SIT LAŽI, JE LAČEN RESNICE.

Delavce, ki zaslužijo manj kot dva milijona, moramo predati sodiščem: s takimi dohodki blatijo ugled Jugoslavije v svetu.

LJUDSTVO JE SAMOKRITIČNO: KRITIZIRA LJUDSKO OBLAST.

Osel gre samo enkrat na led, človek pa odvisno od jezdeca.

DRUŽBENE SPREMEMBE JE MOGOČE DOSEČI SAMO Z OBOROŽENO REVOLUCIJO — Karl Marx, i. r.

Imamo vedno večje samoupravne pravice in vedno manjše osebne dohodke.

PO PAVLIHU

Tisti, ki da vse, kar ima, bo živel

Jesenski vetrovi prinašajo v mesto glasove jeseni.

Z njimi prihaja v mesto sladka opojnost prvega mošta.

Zadnji sadovi zemlje naznanjajo počitek in spanje.

Prvi hlad in več teme.

Staro mineva, da se poraja novo.

Kot v naravi, tudi mi.

Po poletnem soncu znova začenjamo z delom.

Pred Bogom in svojo vestjo gradimo sebe kot kristjane in Slovence.

Naša misel je te dni še posebej pri naši mladini, da bi se navzela Cankarjevega duha:

— Kako je velik poklic človeka, ki ve, da ne živi zase, temveč za druge. In kako veliko je njegovo trpljenje. Čudno je in razumeti ne morem: žive tam ljudje, sami zase in za svojo družino, ne menijo se za nikogar, ne koristijo nikomur; lahko bi ga rešili, samo da ostane njih hiša . . . Pa je še nekaj drugih, nekaj ljudi posebne sorte, čisto drugačnih, nespametnih ljudi. Ne delajo zase, ne žive zase, temveč hočejo na vsak način, vkljub sebi, svoji družini in vsemu svetu, živeti za druge ljudi; kakor Kristus, ki se je dal križati za druge.

Tisti, ki dà vse, kar ima, bo živel.

Besede, ki so upanje Cerkve in naroda.

Tam, kjer jih poznajo in uresničujejo v svojem življenju, se rodi mir.

Ljubezen Boga, našega Očeta.

Skupnost Svetega Duha.

Tam se približa „božje kraljestvo“.

Gradi telo: Kristusovo.

Skupnost sester in bratov, vere in jezika. Prihodnost.

Potrebujemo samo nekaj dobre volje.

Kot prvi kristjani, ki so:

— bili stanovitni v nauku apostolov,

— zvesti v molitvi,

— zbrani pri lomljenju kruha,

— kjer jim je bilo vse skupno, tako da . . . ni bilo nobenega ubogega med njimi.

Vedno znova so pred nami vrednote: verske in narodne. Odgovornost zanje tudi. Mlad človek pred televizijo je zgubljen. Njegova hrana so podobe. Ne bere več, ne misli več. Pusti se voditi in postane, neopazno, samo eden med mnogimi.

Nekontrolirana spolnost, denar, ki je danes z največjo lahkoto na razpolago mlademu, upijanja in ubija iniciativo.

Mamila, ki se ponujajo kot vreden nadomestek vrednotam in beg pred dolgočasjem, so mladim smrtne pasti.

Zanje, za nas same, ko začenjamo:

Pridi,

Gospodov Duh,

Duh modrosti in razumnosti,

Duh svéta in moči,

Duh vednosti in pobožnosti.

Pridi,

Duh življenja,

naj puščava postane cvetoč vrt.

MILAN

Nikogar ne moremo pogrešati

Bog Oče, prosimo Te,
daj, da se bomo vsi ljudje v najrazličnejših poklicih
znali s srcem in dušo posvetiti
našemu ZEMELJSKEMU POSLANSTVU:
da bomo, prežeti z veliko človekoljubnostjo,
mogli z našim delom in z našim študijem — vsak po svoje —
prispevati h kar največjemu človekovemu blagru na zemlji.

Prosimo, daj, da bo vsak človek
sposoben verovati v svoje delo,
pa naj sodi med velika
ali med mala življenjsko pomembna opravila:
saj
ne delavca v tovarni
ne kmeta in rudarja
ne umetnika in učenjaka
ne znanstvenega raziskovalca in ročnega delavca
ne atomskega fizika in prodajalca časopisov
ne člana Varnostnega sveta in tistega, ki pobira smeti
ne univerzitetnega profesorja
in študenta ne socialnega delavca
in vseh tistih, ki delajo po bolnicah —
prav nobenega od teh ne moremo pogrešati.

Prosimo, daj, da se bomo znali vsi zavzemati za srečo,
ki jo lahko dajemo bližnjim z našim delom.

Prosimo Te za tiste, ki ne morejo delati,
za brezposelne, za pohabljene:
da bi jim znali mi vsi poiskati novih možnosti,
kjer bi se tudi oni počutili koristne.

Predvsem pa, Gospod,
varuj nas sebične, nekrščanske
ZAVEROVANOSTI V ASE!

Hvala Ti, Gospod!

Praznik posvetitve cerkva

Tokrat me je pa urednik res pošteno presenetil. Rad bi imel prispevek o posvetitvi cerkva . . . Le kaj si ta človek misli! Naj se ukvarjam še s tem problemom, ko imam že drugih več ko dovolj! A kaj, zameriti se danes ni dobro: človek nikoli ne ve, kje mu to potem narobe hodi . . .

Posvetitev cerkva . . . Le kaj naj si predstavlja moj navadni vernik pod tem naslovom? Kdaj nas boš, dragi (ali nedragi) župnik, že nehal bombardirati s takimi naslovi!

Včeraj sem doživel dve čisto nasprotni stvari.

Najprej je pritegnila mojo pozornost slika, ki prikazuje, kako nemški predsednik republike strmi v odkrito grobnico limburške stolnice in občuduje ostanke svetnikov v rakvi. V Limburg je prišel zaradi 750-letnice posvetitve stolnice in ob tem ugotovil, kako je vse povezano s tem praznovanjem, vsa vernost škofije in vse, kar se v njej ohranja dobrega. Mene pa je nenadoma prešinil pomislek, ali nam ne bodo naši nasprotniki poočitali, češ le kako more biti človek v našem stoletju še tako naiven, da obiskuje stolnico! Odgovor je sledil kar takoj, saj sem se prav takrat spomnil, da je doma že neka pred tridesetimi leti nekdo, ki je bil zaljubljen v zgodovino, pri tem pa je bil prepričan berzverec, rekel, češ

če si bil v tujini, pa nisi videl cerkve, nisi videl ničesar! In s tem stavkom nam je že odkril del resnice, zakaj je vredno tudi danes obiskovati cerkve: sam je to utemeljil z mislijo, češ da je v cerkvi pač zbrana vsa umetnost določene časa in kraja. To je sicer res in lepo, pa vendarle veliko premalo. V vsaki cerkvi je zbrana tudi vernost človeka, izpoved vere mnogih ljudi v Boga!

Ampak kaj ima vse to opraviti s posvetitvijo cerkve? Posvetitev . . . Spravite to besedo lepo v muzej! Danes so moderne besede, kot „razgledanost“, „poznavanje časa“, „elektrotehnika“, ne pa nekakšna „posvetitev“!

V začetku sem napisal, da sem doživel dve nasprotni doživetji. Drugo doživetje je bilo namreč napredno, moderno, človeško gledanje na svet in življenje.

Priznati moram, da sem res čisto po naključju gledal televizijsko oddajo: poročilo s Kitajskega, načrtovanje družine. Na Kitajskem je uzakonjeno, da sme imeti vsaka družina samo po enega otroka. Poročilo navaja, kako to dosežejo. Vsaka tovarna ima pregled nad ženami, kaj in kako je z njimi, poleg tega določi vsaka mestna četrt posebno žensko, ki bedi nad mladimi ženami. Če odkrijejo pri kateri ženi drugo nosečnost, se sproži birokratski stroj, ki se mu na koncu vselej posreči prepričati nosečo ženo, da je to narobe. Film prikazuje dve ženi, ki sta noseči v sedmem mesecu. Prijateljsko prepričevanje funkcionarjev je na koncu tako učinkovito, da ženi pristaneta na splav.

Prostovoljno, seveda, v „dobrobit“ človeške družbe, zato da bo imela Kitajska v prihodnje višji standard, da bo dovolj bogata — saj bo sicer zavladala lakota . . . Vse lepo in dobro, le obraz matere, ko ji je zdravnik dajal smrtno dozo za otroka, je govoril čisto drugo govorico! Lasje so mi šli pokonci, ko sem gledal to oddajo. In prav nič me ni mogel prepričati komentator, ki je govoril, češ da je to za Evropo sicer morda nerazumljivo, za Kitajsko pa da je edino sprejemljivo, saj da bodo ljudje sicer lačni. Pri tem sem pomislil na presežke, ki jih uničuje moderna Evropa, samo da bi ohranila ceno.

Temu televizijskemu poročilu stoji nasproti naš naslov o posvetitvi cerkva. Človek božji, ali sploh veš, kaj govoriš, se sprašujem.

Posvetitev . . . Tega si v našem modernem času res ne moremo privoščiti. Za nas je pomembno, ali se kaj spleča ali ne, in če se ne spleča, si ti stega pač ne moremo privoščiti. Do tod lahko sledimo. Posvetitev! Ne, tega pa ne moremo razumeti.

Limburški škof je ob 750-letnici stolnice napisal, da je cerkev postavljena tako, da se ljudje v njej lahko spočijejo, najdejo stik z Bogom, notranji mir in si naberejo novih moči za življenje.

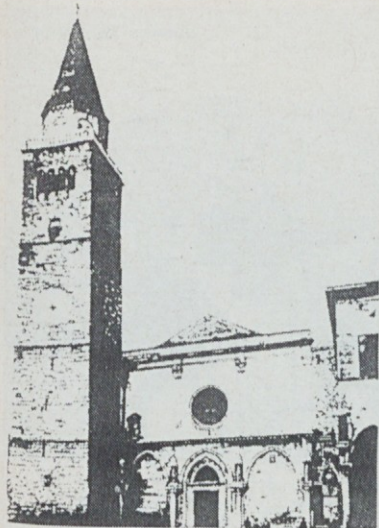

To ni utesnjen, po modernih normah funkcionalno urejen prostor, marveč prostor, ki diha svobodo in ki človeka dviga k Bogu.

Da se ljudje lahko spočijejo . . . Le po vas prosim, spočijejo! Le kdo ima danes še toliko časa, da bi hodil počivat v cerkev! Pa tisto „dviganje k Bogu“! Pa „posvetitev cerkve Bogu“! Le čemu nenehno sitnarite s tem Bogom, ko pa gre vendar čisto dobro tudi brez njega!

Gre in ne gre. Poročilo s Kitajskega nam govori, da človek — gledan samo s človeškimi merili — propade in po-

stane samo še predmet trenutne koristi — ali nekoristi. Posvetitev cerkve pa ni predmet koristi ali nekoristi, ampak je v resnici povezava tega sveta z božjim. Posvetitev cerkve je praznik, ki me povezuje z Bogom.

Vsi, ki smo se udeležili prazničnega srečanja v limburški stolnici, smo občutili, da nas je to srečanje povezal z Bogom, ne samo z ljudmi. Postali smo del žive Cerkve, del živega krščanskega občestva, povezani z Bogom, ki nam je dal in pokazal smer življenja.

Zato, Gospod, Te prosimo, naj tudi mi zunaj domovine spoznamo, da so nekateri dnevi, pa naj se zdi to še tako nemoderno, lepi in dragoceni. Eden takih je tudi praznik posvetitve cerkve — pri nas doma ga poznamo kot „ž e g n a n j e“ —, ko imamo pravico, da se poveselimo in popijemo celo kozarec vina. Taki dnevi pomenijo v resnici veliko več, kakor pa je videti na prvi pogled. Pomenijo nam spodbudo in pomoč, saj se ob njih zavemo, da Bog ni samo Nekdo nad oblaki, ampak da je navzoč tudi na tem svetu, v cerkvi, v zidani hiši božji, ki je vredna, da jo nedeljo za nedeljo obiskujemo, ker nas posvečuje in nas opozarja, da naše življenje pač ni samo računarnstvo, češ kaj lahko še dobim, nagrabim, ne glede na to, da bom moral vse to ob smrtni uri tako in tako zapustiti, ampak je zakladnica, iz katere lahko prejmem tisto, kar bom zanesljivo ponesel s seboj v večnost.

Vaš nazadnjaški don Kamilo

Vera, pot do svobode

Tista prva leta v svojem osnovnošolskem življenju so bila težko obdobje za mojo otroško vest. Spominjam se, da sem pred vsako spovedjo cele pol ure premišljevala o svojih grehah. Rasli in rasli so pred mano kot grozeč sovražnik. Danes pa, čeprav je mojih grehov več, tega ne doživljam tako kot nekoč. Na poti k verovanju, ki naj bo veselo oznanilo, sem odkrila drugačne vrednote. Če je vera izpričevanje Kristusa, potem mora biti dobro-sila, ki ustvarja mimo vsega: mimo ovir, mimo nepopolnosti ljudi, mimo nepopolnosti nas samih. Greh je spremljevalec naše usode, katerega bolj kot z mislijo in notranjo muko premagujemo z dejanji. Najboljše kesanje je vztrajno delati to, kar je najtežje, najbolj nemogoče.

Tako zlo ne postaja naša protisila. Kvečjemu ga primerjamo kupu snega, ki se taja, počasi, a vztrajno, pod soncem ljubezni in upanja.

Dosti je ljudi, ki več časa posvečajo zgražanju nad zlom ter morečim samoočitkom kot pa delu za božje kraljestvo. Namesto da bi se osvobajali, ostajajo ujeti v svoji nesvobodi. To pa zato, ker ne vedo, kaj jih resnično usužnjuje.

Zavedati se, da nisi svobodena, je po eni strani težko in tesnobno, po drugi pa osrečujejoče. Kajti v zavesti svoje ujetosti vedno znova spoznavamo neizmerne možnosti napredovanja, ki nam jih nudi vera v Kristusa. Bolj se zavedamo in rešujemo vseh vezí, bolj se bližamo svetlim obzorjem krščanskega čutenja.

Sámo me globoko presune

vsakokrat, ko se mi posreči spoznati svojo zmoto in obenem začititi moč, s katero se bom lahko popravila; vsakokrat, ko si namesto mrzle besede izvbamim na usta stavek ljubezni; vsakokrat, ko obidem maščevalnost, obup; vsakokrat, ko komu pomagam k pravici ali ko nekaj žrtvujem za svobodo tega, ki mi stoji ob strani.

Takrat mi je, kot da plane vame vesel mlad veter. Ne zdi se mi več, da sem uklenila v oкове svoja slaba nagnjenja, ampak da sem se samo prepustila pogumnemu, prostemu poletu, v katerega mi je pomagala božja dlan.

Kaj je težje in kaj je lepše kot biti svoboden v Kristusu!

Čutiti, kako padajo ograje nezaupanja okrog srca, kako nas zapuščča žalostno samoljubje, kako odhaja hudobija, ki izgublja prostor. Zlo puščamo za seboj, ker smo se prepustili božjemu klicu. Greh je v duši, ki je polna upov, dobrih želja, ljubezni, porinjen ob rob. Dan za dnem čutimo, kako lega v nas mir. Kako ta veliki, slovesni mir vztraja ob nas tudi tedaj, ko grešimo, ker je močnejši od naših zablod.

In končno postaja Bog tisti, ki vse premaguje, ki je silnejši od krivic, od žalosti, od našega človeškega strahu.

Vera pa je tisto, kar se vsak dan na novo rojeva z mladim jutrom, kar nas osvobaja s svojo nadčloveško širino, kar nam polni srce s prostostjo, ki ni od tega sveta.

Vera postaja svoboda.

A. R.

Nojevška politika

O noju pravijo, da v stiski vtakne glavo v pesek. Ta povesčica pa označuje bolj človeško kot živalsko ravnanje. Kadar pri nas namreč kdaj kaj zaškriplje, takrat nenadoma ni nikogar, ki bi bil pripravljen reševati položaj, potegnemo se nazaj in čakamo na nov razvoj dogodkov ali na vremena, ki se nam bodo nekoč pač zjasnila.

Seveda je neprijetno, ko nas bije veter v obraz. Toda ali je to res tudi zmeraj slabo? Mar ne vstajajo v boju proti malodušju in pesimizmu tudi nove moči? In če se nam kdaj kaj takoj ne posreči, ali ni to pravzaprav dobro, da utegnemo o stvari tem bolj temeljito premisliti? Sicer pa „napredek ni eno od imen za Boga“.

Dragi Matjaž!

Takle, kot si videti na tej sliki, si bil pred dvema letoma, ko si vpričo Boga pri birmi obljubil škofu zvestobo in vero.

Na vrata svoje delovne sobe sem nalepil fotografije vseh, ki ste bili takrat pri birmi, in zdaj vas imam vsak dan pred očmi. Ob večerih molim tudi za vas in velikokrat premišlujem o vašem življenju. Ob tem mi prihaja na misel, da premnogih od vas nič več ne videvam pri maši ali pa vas vidim samo na vsake kvatre. Pa me potem vselej postane strah za vas. Saj ni hujšega, kot če izgubiš Boga, ki je upanje celega našega življenja.

Zato vas danes ponovno vabim k tistemu velikemu, svobodnemu človeškemu življenju, h kakršnemu je bil sleherni od vas povabljen že pri birmi.

Vaš župnik

(nadaljevanje s strani 3)

zaradi njegovih zaslug pri gradnji slovensko-ameriških stikov izbrali za častnega člana kluba slovenskih umetnikov v tem ameriškem mestu. Jakac se je za počastitev ganjeno zahvalil in izročil Pustu svojo grafiko Ljubljane, ki bo poslej visela v clevelandskem županstvu.

LUČE

Nazarsko podjetje Elkroj je septembra odprlo v Lučah nov obrat. V prenovljenem posloplju stare šole, ki so mu dodali še prizidek, bo v začetku zaposlenih 50 delavcev, število pa bodo v prihodnjih letih še podvojili. Tudi v tem obratu bodo šivali hlače in se čez čas vključili v izvoz, ki letos predstavlja že blizu 40 odstotkov Elkrojve proizvodnje. V usposobitev novega obrata je podjetje vložilo več kot 70 milijonov dinarjev, delavci Elkroja pa so domačinom pomagali napeljati tudi nov vodovod. Z otvoritvijo obrata v Lučah Elkroj uresničuje obljubo, ki je stara že nekaj let. Z novim obratom bodo dane nove zaposlitvene možnosti za prebivalce teh sosednjih krajevnih skupnosti in s tem odprte večje možnosti za njihov hitrejši gospodarski razvoj.

KAMNIK

15. teden narodnih noš, folklore in obrti je dobro uspel. Vrhunec je dosegel v nedeljo, 8. septembra, ko je bila na programu povorka narodnih noš s 750 nastopajočimi. Precej obiskovalcev so privabile tudi stojnice (letos jih je

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

KATOLIŠKI GLAS: POLITIČNE JETNIŠNICE V JUGOSLAVIJI

Kot je razvidno iz dokumenta o človekovih pravicah, ki ga je lani oktobra objavila Mednarodna komisija za človekove pravice, je trenutno v Jugoslaviji 16 jetnišnic in dve jetniški bolnišnici.

Jetnišnice se nahajajo v kraju Dob (Slovenija), v drugih jugoslovanskih republikah pa so v Stari Gradiški, Lepoglava, Goli otok, Slavonska Požega (na Hrvaškem), v Zenici in Foči (Bosna) ter v Lipljanu, Istoku, Zabeli, Nišu, Padinski Skeli, Beogradu, Spužu, Idrizovu in Sremski Mitrovici. Jetniški bolnišnici pa sta v Zagrebu in Beogradu.

Jugoslovanska ustava sicer predvideva, da morajo biti zdravstvene razmere v zaporih urejene, a v ječah s političnimi zaporniki se to ne upošteva. Jetniki morajo delati prisiljeno, jetničarji in ostali pazniki se lahko nekažnovano znašajo nad njimi. Pogosto jih pretepajo, nimajo pravice do občasnega izhoda, a nimajo se kam pritožiti. Oskrba je zelo slaba. Zdravi in bolni živijo v istem prostoru, higienske naprave so izredno pomanjkljive.

Če za jetnišnico v Lepoglavi v Slavoniji (v njej je bil tudi kardinal Stepinac) lahko rečemo, da so razmere v njej še nekako znosne, so pa zapor v Stari Gradiški obupni: poslopje razpada, osebje je, čeprav je stavba na hrvaškem območju, 90% srbsko (kar pride do izraza v odnosu do hrvaških jetnikov, ki jih stalno pretepajo), varnostnih naprav sploh ni (zato je vedno mnogo nesreč).

Goli otok leži v severnem Jadranu, blizu turističnega otoka Raba, čeprav tuji turisti niti ne slutijo, kakšne tragedije se dogajajo v njihovi bližini. Ta jetnišnica v mnogočem še prekaša tisto v Stari Gradiški, tako da je dejansko noben zapornik ne zapusti zdrav. Goli otok do leta 1946 ni bil obljuden, tisto leto pa so komunistični oblastniki začeli nanj pošiljati politične obsojence. Ti morajo delati v kamnolomih do deset ur dnevno. Zaradi zaužitega prahu skoro vsi zbolijo na pljučih in dihalih.

V omenjenem dokumentu je še rečeno, da so v Jugoslaviji kaznovani ljudje zaradi različnega političnega mišljenja ali kritike razmer. Za te „prestopke“ so predvidene kazni do 15 let.

Vsi svobodni narodi naj bi se zato neprenehoma zavzemali za politične jetnike v Jugoslaviji, ki so preganjeni zaradi verske ali narodne pripadnosti ali drugačnega mišljenja, kot ga zahteva komunistična stranka.

KATOLIŠKI GLAS, Gorica-Trst, 27. jun. 85/1.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: POLITIČNO SODSTVO V JUGOSLAVIJI

Ko je pred kratkim mednarodna organizacija za pomoč jetnikom „Amnesty International“ objavila ne posebno laskavo poročilo o tem, da jugoslo-

vansko sodstvo in policija kršita človekove pravice, je bil režimu zvesti tisk v Jugoslaviji ogorčen — kajpada ne ves, kajti omenjeno poročilo se pritožuje nad ustanovami in primeri, ki jih kritizirajo tudi napredni krogi v Jugoslaviji. Gre ne nazadnje tudi za tako imenovane „besedne delikte“, se pravi, tiste paragrafe kazenske zakonodaje, po katerih je lahko obsojen sleherni Jugoslovčan zaradi „sovražne propagande“, če se — tudi le v zasebnem krogu — izrazi na način, ki ga policaj ali sodnik oceni za „sovražnega“ do socialistične ureditve. Vendar so odzivi v Jugoslaviji pokazali določeno občutljivost, ker si Beograd očitno slej ko prej prizadeva za to, da bi ga imela svetovna javnost za „naprednega“ in „človekoljubnega“.

Kar zadeva politično sodstvo, je te dni najvišje jugoslovansko zvezno sodišče v neki zanimivi sodbi priznalo, da svojevoljno sodstvo dejansko obstaja, seveda s težišči v določenih delih države, očitno najbolj v republiki Bosni-Hercegovini.

V Sarajevu živeči vseučiliški docent Vojeslav Šešelj je bil julija 1984 obsojen na osem let zopora; to sodbo so v vsej Jugoslaviji, prav tja do političnih krogov, občutili kot svojevoljno. Najvišje sodišče v Bosni je kasneje ugotovilo, da je bil Šešelj obsojen po napačnem zakonu, in je kazen znižalo na štiri leta. Sedaj je najvišje zvezno sodišče v Beogradu skrčilo sodbo proti Šešlju na 22 mesecev zopora.

V Bosni-Hercegovini je bila zadnja leta vrsta komaj razumljivih postopkov, ki so Jugoslaviji tudi v tujini težko škodili.

Avgusta 1983 je bila v Sarajevu obsojena skupina dozdevnih „muslimanskih aktivistov“, pri čemer je notranja uprava po stalinističnem načinu postavila na zatožno klop skupaj ljudi, ki niso imeli sploh nič skupaj.

Pravno je še bolj dvomljiv primer Nikole Novakovića, ki je bil 1977 v Sarajevu obsojen na 12 let ječe samo zato, ker se ja na službeni poti v tujini, brez političnih namenov, sešel s starimi prijatelji izpred vojne, ki so pripadali „Hrvaški kmečki stranki“; kljub njegovi težki bolezni ga oblasti v Bosni ne pomilostijo.

Ivan Zografski, 70-letni v Sarajevu živeči zdravnik z bolgarskim državljanstvom, ki je dozdevno širil „sovražno propagando“, je bil obsojen na šest in pol let zopora, po prizivu pa na pet let in pol.

Na Dunaju uslužbeni univerzitetni asistent Ante Kovačević je bil med obiskom v Doboju 1982 obsojen najprej na osem let, kasneje pa na šest. Obe glavni priči notranje uprave, dva študenta, sta kasneje povedala, da sta bila k izjavam prisiljena; grozili so jima namreč, da bodo sicer preganjali njune domače.

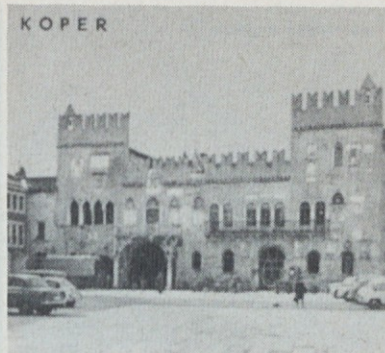
38-letni Jovo Ilić je bil 1977 na dopustu v domovini prijet in v Tuzli zaradi „sovražne aktivnosti“ obsojen na devet in pol let zopora.

Hrvat Vjenčeslav Čizek, ki je bil odpeljan najbrž iz Italije in ki je menda risal v tujini karikature za izseljenske liste, se je 1978 nenadoma pojavil pred okrajnim sodiščem v Sarajevu in je bil tam obsojen na 15 let ječe.

Šešlja, ki ga je sedaj najvišje zvezno sodišče skoraj oprostilo krivde, so bili v Sarajevu prijeli, ko je bilo aprila 1984 prehodno aretiranih večje število razumnikov, ker so organizirali srečanje v nekem zasebnem stanovanju v Beogradu. Proti nekaterim od njih so kasneje začeli postopek, ki ga je srbska oblast vedno bolj čutila zase kot breme. Očitno so hoteli Bošnjaki s surovim ravnanjem proti Šešlju dati pouk, kako je treba ravnati z „državnimi sovražniki“. Sedaj so sami dobili pouk.

Šešelj je delal zasebne zapiske, v katerih je stalo, da bi bilo njemu ljubše, če bi ustava priznavala tako kot pred vojno samó „klasične“ narode. To gledanje le ni tako daleč od tega, o čemer se danes v Jugoslaviji razpravlja, da bi bilo osem let zopora primerna kazen.

Opazovalci v Beogradu opozarjajo na negativno vlogo, ki jo je imel prav pri Šešljevem primeru bivši zvezni notranji minister Dolanc — danes zastopa, ne v veselje vseh Slovencev, republiko Slovenijo v jugoslovanskem državnem predsedstvu. Ne le da je Dolanc verjetno kot notranji minister aprila

bilo 54). V okviru tedna so odprli tudi razstavo Obrt nekoč in danes in z njo počastili 10-letnico kamniškega obrtnega združenja. Razstava je prikazala razvoj obrti na kamniškem področju od 16. stoletja pa do danes.

KOČEVJE

V kočevskem podjetju Lik so izvozili v letošnjem prvem polletju za 770 milijonov dinarjev pohištva in s tem dosegli načrtovani izvoz za to obdobje. V primerjavi z lani je ta izvoz večji kar za 184 odstotkov. Delavci Lika bi lahko naredili še več, če ne bi bilo težav zaradi dolge zime in slabe oskrbe z lesom. Z novimi posli, ki jih načrtuje Lik, bodo na tujem ustvarili še več kot sedanjoo tretjino vsega celotnega prihodka. Že sedaj delata dve proizvodni enoti skoraj izključno za izvoz. Najbolj ši kupci ostajajo še vedno v ZDA, Belgiji, na Švedskem in Norveškem.

KOPER

Delavski svet podjetja Generalni tovari v koprski Luki je obravnaval zahteve za varstvo pravic osmih delavcev, ki so se julija udeležili štrajka. Kazni disciplinske komisije so bile po mnenju sveta v sedmih primerih pravilne, le v enem primeru so odstranitev z delovnega mesta spremenili v pogojno kazen za dobo enega leta. Vseh sedem delavcev, ki so sedaj brez službe, pa se lahko pritoži na pristojno sodišče združenega dela.

KRANJ

Prebivalci Orehka-Dirulovka so zelo dejavni na športno-rekreacijskem področju. To dejavnost bodo sedaj še poživili z najnovejšo pridobitvijo — teniškim

Igriščema, ki so ju odprli ob krajevnem prazniku. Uredili so ju na prostoru ob Savi pred Zarico. Zanju so porabili 4,4 milijone dinarjev, s katerimi so plačali material in nekatera dela. Večino delarja so dobili od kopanja rdečega gramoza, nekaj pa od podjetij. Največ dela pa so opravili občani sami v več kot tisoč prostovoljnih urah. Nekateri so prispevali tudi material in opravili za-stonj prevoze.

MARIBOR

V podjetju Svila so letos v osmih mesecih prodali šest in pol milijona teko-čih metrov tkanin v vrednosti 2,15 mi-lijarde dinarjev, kar je vrednostno za 83 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Obseg proizvodnje nekaterih tkanin je dobrih pet odstotkov nad načrtom. V Svili so prodali največ tis-kanih tkanin, podlog in športnih tka-nin.

MARKOVCI NA PTUJSKEM POLJU

Inkubatorji v novi valilnici Perutnine Ptuj so izvalili prve piščance. Poleg tega je najpomembnejša novost, da so te inkubatorje zasnovali in izdelali strokovnjaki, delavci in sodelavci ptujske Perutnine. Inkubator „Koklja“ je velik 3 x 3,5 metra, vali pa hkrati 21.168 jajc. V Markovcih imajo zdaj dvajset takšnih kokelij, ki bodo vsako leto iz-valile pet milijonov piščancev. Strokovnjaki Perutnine so svojemu podjetju tako prihranili veliko deviznih sred-
stev.

NANOS

Vsakoletnega tradicionalnega pohoda Sto družin na Nanos se je udeležilo okrog 700 družin. Tako se je na 1264 metrov visoki Nanos povzpelo okrog 3000 planincev iz Slovenije, Hrvaške in zamejstva. Stota družina je dobila simbolično nagrado.

POSTOJNA

Do konec avgusta je bilo v Postojnski jami 734.836 turistov, od tega skoraj 600.000 tujih. Obisk je bil za 11 od-stotkov večji kot v enakem obdobju lani in 8 odstotkov nad predvidevanji. V THO Postojnska jama so v letošnjem letu načrtovali okoli 900.000 obiskoval-
cev, svoja načrtovanja pa bodo verjet-

la 1984 organiziral policijsko akcijo proti beograjskim razumnikom, marveč je tudi Šešlja potem, ko so ga prijeli, ne da bi čakal na sodnijski postopek, javno obsodil za krivega. Isto je storil prej v primeru časnikarke Ranke Čičak, ki je bila žrtev temne zarote krajevnih funkcionarjev v Vojvodini. Pod Dolancem je bilo tudi v hrvaškem Gospiću postavljeno tisto posebno „sre-dišče“ za albanske jetnike s Kosova, kjer mlade Albance tako pred sodba-mi kot tudi po njih pogosto pretepajo.

Dolanca imajo mnogi socialni demokrati na Zahodu slej ko prej za „pri-jatelja“ in velikega liberalca. Sedanji notranji minister Črnogorec Čulafić je vse bolj previden in ni doslej nikdar poskusil izrabit svojo oblast v javnosti za to, da bi politične obtožbe predčasno obsodil.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 13. avg. 85/10.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: „MARKSIZEM NE VODI V OSVOBODITEV“

Izjavo teologov osvoboditve o pri-hodnji socialistični družbi je označil predsednik nemške škofovske kon-ference kardinal Höffner za „zelo megleno“. Tudi teologi osvoboditve bi morali vedeti, da ni marksizem nikjer, kjer je prišel na oblast, vodil v osvoboditev človeka, marveč v njegovo zatiranje.

Svoboda delovnega človeka je boljše zaščiten v gospodarski ureditvi z delodajavci in svobodnimi sindikati kot v sistemu, v katerem je država edini delodajavec in kjer so sindikati orodje države.

Kardinal je dal misliti: „Če je bilo v ZR Nemčiji v letu 1984 od kosma-tega družbenega proizvoda 1750 mi-

lijard mark pobranih 720 milijard za davke in socialne datjave in če je življenjska raven delovnega človeka znatno višja kot v komunističnih državah, lahko trdi samó hudobija, da je socialno tržno gospodarstvo v ZR Nemčiji kapitalistično izkoriš-čanje.“

Začudljivo nerazsodno sprejema-jo vodeči zastopniki teologije osvo-boditve marksistično analizo. Dolo-čene smeri niso vskladljive s cerk-venim naukom v družbi.

Poleg tega je cerkveni družbeni nauk obširnejši.

FRANKFURTER ALLGEMEINE
ZEITUNG, Frankfurt, 21. avg. 85/5.

DRUŽINA:

„USTVARJAM, TOREJ SEM!“

Prispevki, zbrani v knjigi *Ustvarjam, torej sem* v zbirki Znanstvene knjiž-nice v založbi celjske Mohorjeve družbe, so dragocena pričevanja ljudi raz-ličnih poklicev in svetovnonazorskih opredelitev, iz matične Slovenije in od drugod.

Slovenska beseda je bila ustvarjalna v davni preteklosti, predniki so v njej izpovedovali svojo vero, svoja čustva in življenje. Narodnost in materinščina še vedno nista odpisani vrednoti, temveč nujno potreben sok in kri za vsakršno normalno javno življenje, za spoštljivo in plodno sožitje narodov v državi, za naraven in uspešen razvoj šolstva pa znanosti in kul-ture, za fizični obstoj in duhovno rast naših manjšin onstran meja! Slo-venski človek je bil ustvarjalen v naravoslovno-tehničnih vedah. Med Slo-vensci je tudi sedaj po približni oceni okoli 300 doma in prav toliko zunaj naših meja znanstvenikov in tehnikov mednarodnega pomena in ugleda.

Ustvarjalen je bil slovenski duhovnik, denimo na Koroškem. Ustanavljal je posojilnice, zadruge, društva, pevske zборе; svoje poklicno poslanstvo je

pojmoval v tesni povezanosti s prosvetnim in kulturnim delom, izdajal je tudi časopise, revije, pisal knjige — s tiskano besedo je odgovarjal na izziv časa in na določene potrebe ljudi, oblikoval mnenja in zavest bravcev.

Ustvarjalni so, denimo, tudi izseljenci v Buenos Airesu, kjer je nad deset tisoč Slovencev in „se skoraj ponaša s svojo razvejeno kulturno dejavnostjo“, v skoraj 40 letih je izšlo več kot sto knjig, izdajajo dva tednika, skoraj deset mesečnikov, več občasnih publikacij.

Ustvarjalni je lahko samo človek, ki je našel samega sebe. Če družba ni strpna, bo za tako samopotrditev potrebna prevelika mera pogumne poštenosti; potrebna je materialna svoboda, za ustvarjalno dejavnost je potreben denar, spontanost in samoniklost posameznikov. Brez svobode ustvarjalnosti ne bo ustvarjalnosti, brez te ne družbenega napredka, in celo obstoj naroda in družbe bo lahko ogrožen.

Pri nas znanstvenik, ki si pride navzkriž s svojo ustanovo, nima druge izbire, kakor da gre v tujino!

Znana je zapora znanstvenih informacij, da bi se naš slovenski tehnični razvoj preveč ne oddaljil od jugoslovanskega povprečja.

V naši družbi narašča duh ignorance s svojim velikim nezaupanjem v ek-sistenco, ki bi bila pretežno naslonjena na stvarniške procese.

Vrednotimo ljudi glede na njihovo pripadnost — rasi, razredu, ideologiji.

Ni enakopravnosti: nekateri ljudje nimajo dostopa do vplivnejših mest, v nekem priročniku za učitelje izenačujejo nagnjenost k religiji pri mladini z njeno nagnjenostjo k mamilom, z moralno sprevrženostjo.

Strah pri nekaterih, da utegnejo v usodnem trenutku odpovedati prav tisti, ki danes znajo zdeklamirati vso našo ideologijo do najnovejših otenkov!

Razbohotila se je velika produkcija v umetnosti, poezija s svojo povodnijo slabih, praznih, neokusnih ali celo žaljivih stihov.

Poleg vsega drugega teče v matični Sloveniji „notranja erozija ob množičnem doseljevanju z juga“.

Kmeta se pollašča groza, ko vidi, „kako nemarno in neodgovorno prelivajo tehniki po birokratski pameti in kratkovidnem tehnokratskem umovanju rodovitno prst z betonom“.

Pesnika daje zla usoda domovine: „Zemlja, ki je pojila umetnost in puntarijo, zemlja, ki je hranila revolucijo in redila revolucionarje, zemlja, ki je bogatila in ohranjala jezik in narodovo bit, ta zemlja je danes siromašna, kakor je siromašen kmet, ki je na njej ostal sredi industrijskega, delavskega sveta.“ Kmeta so pustili na robu družbenega življenja, čeprav je najbolj trdo oral v zgodovini.

Vera v „zlato vek nove družbe“ je splahnela. „Naučena in nakljukana z marksizmom, ki so ga na fakulteti predavali kot edino zveličavno človečansko misel sploh, sva bila sveto prepričana, da je treba svet samo še spremeniti v duhu lepih idej, v katere sva verovala iskreno in predano!“

Iz zamejstva se odziva pisatelj: „Napišeš kot koroški Slovenec tekst, ki zadeva bivanjsko stisko slovenskega naroda v celoti, pa ti ga ‚domovina‘ ne mara objaviti! Napišeš knjižico kritik in polemik, ki zadevajo skupni slovenski kulturni prostor, pa ti obleži v miznici družbenopolitičnega cenzorja v slovenski metropoli!“

DRUŽINA, Ljubljana, 19. maja 85/8.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

JUGOSLOVANSKA DRUŽBENA UREDITEV VEDNO BOLJ VPRAŠLJIVA

Slabo delovno razpoloženje po jugoslovanskih podjetjih je posledica inflacije, ki znaša sedaj, če jo raztegnemo čez vse leto, nad 80%.

Ubogemu prejemniku plače (v Jugoslaviji mu pravijo samoupravni proizvajavec) se zdi, da ni vredno za tako malo denarja zavzeto delati.

no še presegle. V slikovitem Predjamskem gradu je bilo 63.265 obiskovalcev, kar je za 9 odstotkov več kot lani in pet odstotkov nad načrtovanjem.

RADOVLJICA

Občinski svet Zveze sindikatov Slovenije je zavrnil ponujeni odstop svojega predsednika Vladimirja Siliča. Povod za ponujeni odstop so bili dogodki v tovarni Veriga v Lescah, kjer so delavci hoteli izstopiti iz sindikata zaradi prevelikih plač sindikalnih in občinskih funkcionarjev. Od 34 delegatov jih je v tajnem glasovanju proti odstopu glasovalo 32.

SPODNJA IDRIJA

Podjetje idrijskega Slovenijalesa je počistilo svojo 40-letnico z veliko razstavo pohištva. Podjetje dobro gospodari, saj računajo, da bodo imeli letos okoli tri milijarde dinarjev celotnega dohodka, od tega pa naj bi okoli tretjino ustvarilo s prodajo masivnega in ploškovnega pohištva na tuji konvertibilni trg. Letos so dobili tudi mednarodni kredit v višini 500 tisoč dolarjev, s pomočjo katerega bodo do začetka prihodnjega leta izpeljali 500-milijonsko naložbo v posodobitev proizvodnje, na menjene izvozu.

STARI TRGI PRI LOŽU

Kulturna skupnost Cerknica in Turistično društvo Loška dolina sta v gradu Snežnik pripravila skupinsko razstavo notranjskih likovnih umetnikov. Na ogled so bila dela Milene Braniselj, Bojana Klančarja, Marjana Mančka, Tomaža Perka, Milana Rota, Stane Sluga in Boža Strmana.

STRUŽEVO

Večnamensko športno igrišče na koncu vasi so odprli v začetku septembra. Športna sekcija pri krajevni skupnosti je bila najbolj vztrajna, da so igrišče, veliko 40 krat 30 metrov, sploh zgradili. Denar iz samoprispevka so obogatili še mladi vaščani, saj so vložili v igrišče ob Savi več kot 2000 prostovoljnih delovnih ur. Krajanje imajo sedaj možnost za rekreativno igranje košarke, rokometa, malega nogometa in tenisa. V načrtu imajo še gradnjo dveh

balinišč in manjše zidane zgradbe ob novem igrišču.

ŠOŠTANJ

Prizadevno društvo saleških likovnih umetnikov iz Velenja je v društvenih prostorih v Mayerjevi vili pripravilo razstavo slikarskih del dveh svojih članov, Marije Lipnik in Oskarja Sovinca. Ob otvoritvi je bil tudi zanimiv kulturni program, ki so ga izvedli učenci Glasbene šole iz Velenja.

ZAGORJE OB SAVI

Člani zagorskega delavskega pihalnega orkestra so na Češkoslovaškem poželi lep mednarodni uspeh. Na šestem mednarodnem tekmovanju velikih pihalnih orkestrrov v Ostravi so v konkurenci petnajstih priznanih orkestrrov iz Evrope in Azije in desetih češkoslovaških orkestrrov zasedli drugo mesto. Le za nekaj točk jih je prehitel pihalni orkester železarskega koncerna Vitkoviće. Zagorski godbeniki so štiridnevno gostovanje na Češkem izpolnili še z dvema koncertoma, kjer jih je publika navdušeno pozdravljala.

ŽALEC

V okviru taborskih kulturnih dnevov so odprli tudi nov kulturni dom. Dom je stal 90 milijonov dinarjev, ki so ga občani zbrali s samoprispjevki. Poslopje meri 2000 kvadratnih metrov, v njem je osrednja dvorana s 400 sedeži, prostori za občinsko matično knjižnico, za kulturno skupnost občine in za žalsko Svobodo. Domača igralska skupina je med kulturnimi dnevi uprizorila Cankarjevega Hlapca Jerneja.

Znaki razpadanja družbene ureditve, odkruševanja celó oblastnih ustrojov so vidni povsod. Jugoslovanski gospodarski znanstveniki prihajajo do uvida, da je spričo denarnih obveznosti države na zboljšanje gospodarskega položaja do prihodnjega tisočletja komaj možno misliti. Občanom jemljejo takšni pogledi pogum, za politični režim so pa nevarni.

Ker hočejo komunisti oblastni monopol slej ko prej obdržati, se napetosti večajo. Kako more partija, ki ni zmožna težav premagati, opravičevati svojo izključno politično oblast? Kako more jugoslovan-

ske narode še vedno politično predstavljati?

Jugoslovanski pisatelji se na svojem zadnjem kongresu (od 18. do 20. aprila v Novem Sadu) niso bali postaviti teh vprašanj dokaj neprikrito. V njihovi sklepni listini stoji, da mora svoboda umetniškega ustvarjanja pomeniti svobodo nasploh; zato so zahtevali odpravo tako imenovanih „besednih deliktov“ in presoje o družbeno-moralni primernosti posameznika; šoli mora biti vrnjen „pogled v prihodnost“ in duhovna polnost.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 9. jul. 85/10.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: 120 DELAVCEV IZSTOPILO IZ SINDIKATA

V Jugoslaviji je iz protesta proti (po njihovi cenitvi) previsokim plačam partijskih in sindikalnih funkcionarjev v Radovljici 120 delavcev izstopilo iz sindikata. Kljub pojasnilom delavci „niso hoteli razumeti“, kakaj dobivajo krajevni funkcionarji

sindikalne, partijske in mestne uprave plače, ki so šestkrat višje kot njihove.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 13. avgusta 85/4.

SVOBODNA SLOVENIJA: MISLI O SLOVENSKI BODOČNOSTI prof. dr. Ljubo Sirc, Anglija

Že leta 1983 so me organizatorji tako imenovane Drage v Trstu poklicali, naj predavam o Sloveniji v osemdesetih letih. Govoril sem o dveh stvareh: o tem, kako se Slovenci moramo vrniti od marksistične lažne znanosti k znanosti, kakor jo razumejo znanstveniki po vsem svetu, in kako se moramo prav tako vrniti od leninistične lažne morale h krščanski morali, ki se sklada s človeško moralo nasploh.

Res je, da je v nekaterih državah komunistična partija z nasiljem uvedla „socializem“, toda družbeno in gospodarsko življenje je tam tako borno in v taki zmedi, da bi bilo zelo žalostno, če bi bodočnost morala biti takšna. Niti najmanjšega znaka ni, da bi se gospodarsko in družbeno najbolj napredne države, kakor Združene države (Amerike) ali Švica, začele usmerjati v socializem.

Kapitalistični podjetniki so poleg tehnikov-iznajditeljev prispevali največ k temu, da je preskrba s materialnimi dobrinami v vodilnih državah tolikšna, da ljudje na splošno živijo mnogo boljše, kot so prej tisočletja. Samo žolčni fantast Marx je mogel iz prav teh podjetnikov napraviti oviro napredka in priti z zahtevo, naj izginejo, ne da bi povedal, kaj jih bo nadomestilo.

Toda imeti socializem za nujno naslednjo stopnjo razvoja ni samo nes pametna špekulacija nesposobnih zavistnežev, ki bi radi uničili gospo-

(dalje na strani 30)

france bevk

kaplan martin čedermac

to osrednje bevkovo
delo je bil odziv na
fašistično zatiranje
beneških slovencev

Italijanska oblast v Beneški Sloveniji prepove rabo slovenskega jezika tudi v cerkvi in pri verouku. Ta prepoved silno prizadene 60-letnega kaplana v Vrsniku Martina Čedermaca. Sklene, da se bo oblasti uprl. To zaupa svoji sestri, ki mu gospodinji, ta pa Žefu Klinjonu, ki zahaja k njej zato, da za Italijane vohljá za kaplanom. Žef ovadi Čedermaca oblastem.

Kaplan Čedermac mora na zagovor k policijskemu prefektu v Čedad. Opraviči se, češ da je govoril le o božji besedi. Pri zaslišanju spozna, da je Klinjon ovaduh. Svojo sestro zaradi tega ostro prime.

Potem obišče dona Jeremija. Pri njem sta Potokar in msgr. Borelli. Kmalu odide s Potokarjem domov — nekaj časa imata isto pot. Pogovarjata se ob Borelliju, ki ima slovensko mater, pa nobenega čuta za slovenščino; o Skubinu, ki ima slovenskega očeta, pa je prav tak; in o Morandiniju, ki je Italijan, a ima kljub temu Slovence rad, ker mu krščanstvo ni prazna beseda.

„Saj bi nikomur ne smela biti.“

„Pa je. Saj si slišal, da je. Ali pa smo mi v tako strašni zmoti. Pa nismo. Božje in cerkvene nauke obračajo po svoje. Na zunaj sólo mleko in med, a v svojem bistvu so pogani.“

Molčala sta nekaj trenutkov.

„Ne smem niti pomisliti,“ je vzdihnil Čedermac, „da je morda takih tudi med njimi, ki odločajo o nas. Potem je naša pravda že naprej zgubljena.“

„Brez dvoma, nekateri so takih misli kot monsignor,“ je rekel Potokar po premolku. „A upam, da niso vsi. Saj to bi bila groza. Toda bolje je, da se ne vdajamo preveč rožnatim upom. Lahko smo pripravljeni na marsikatero razočaranje.“

Molčala sta. Potokarjeve besede, ki niso izražale trdnega upanja v zmago, so Čedermaca razočarale. Bilo mu je grenko verjeti v poraz.

Stopal je trše in prestavljal palico daleč predse . . .

Kolovoz se je bil zožil v peščeno stezo, ki se je vila okoli pobočja. Kaplana sta hodila drug za drugim. Na pot so visele veje grmovja, ki so ju zdaj pa zdaj pobožale z orumenelim listjem.

„In kako to sodi z nekega višjega, večnostnega pogleda,“ se je Čedermac zopet oglašil iz misli, ki je ni nehal mozgati. „Saj je že prav, saj nič ne rečem, toda . . .“

Umolknil je, kakor da ne najde prave besede, in trdo udaril s palico.

Potokar, ki je hodil spredaj, se je za hip ozrl po tovarišu.

„Da, z večnostnega pogleda, kadar sodi o naši zadevi,“ je rekel porogljivo. „Kakor hitro je šlo za jezikovne pravice Italijanov na Malti, je zdrknil na zemska tla. Ali si ga videl, kako se je razvnel, ko sem mu jih omenil? Vzelo mu je sapo in besedo. Ni boljšega orožja, kakor da jih postaviš pred zrcalo.“

„Če bi to pomagalo,“ je rekel Čedermac bridko. „Pa dosti ne pomaga. Izvije se kot jegulja. Saj sem poskusil. Nikoli nisem mislil, da smo si tako različni. Ne samo da imamo povsem različne poglede na življenje, tudi občutimo drugače, drugače vrednotimo.“

Gospod Martin je bil prišel k Morandiniju na razgovor, kakor mu je bil obljubil. Zaradi potrnosti, ki ga je bila obšla, in zaradi monsignorjeve navzočnosti je bil redko-beseden; pogovor s prefektom je orisal le v glavnih potezah. Zdaj, ko je za Potokarjem pobiral stopinje, je opisal vse do podrobnosti, kolikor se je spominjal. Da mu vsega ne zaupajo, ga je še zmeraj rahlo peklo. Naj vedo, kako zna biti odločen, in naj ga ne sodijo po trenutni zablodi.

Slovenija, moja dežela! Brv čez Sočo v Trenti.

Utihnil je. Nato sta dolgo molčala, kakor da vsak zase premelevata in mozgata.

„Veš, kaj me je najhuje zadelo?“ je slednjič zopet povzel Čedermac s tresočim se glasom. „Besede, da so cerkvene oblasti že dale svoj pristanek. Priznam, da se me pollaščajo dvomi, vendar ne morem verjeti. Kateri škof bi se mogel tako daleč spozabiti?“

„Saj se ni,“ je rekel Potokar s trdnim glasom. „Le verjemi! S tistimi besedami so ti le nastavili zanko. Nadškof tega ni storil in ne bo storil.“

„Kako to veš?“

„Rekel nam je. Pri njem smo bili. Obljubil nam je, da bo z vso močjo podpiral naše upravičene pritožbe.“

Čedermac je postal za nekaj trenutkov, kakor da ga je vsega prevzelo neko mogočno čustvo. Prosteje je zadihal. Bilo mu je, kakor da mu je neizmerna teža padla z duše.

„Pri njem ste bili? Torej ste v tej zadevi že kaj ukrenili?“

Potokar, ki je medtem stopil dalje, je počakal, da ga je Čedermac znova dohitel.

„Mnogo smo storili. Mnogo korakov smo že naredili, mnogo pisem napisali. Pa saj veš, da vsega ne smemo obešati na veliki zvon. To bi stvárí le škodilo. Še tako nam nezaupljivo gledajo na prste, merijo vsako stopinjo.“

„Že razumem. Prav je tako!“ Čedermacu je iz ganjenosti, ki ga je obšla, milo zapel glas. „Pa sem mislil, sem se bal, da se je vsak zase zaprl v svojo samoto. Prav je tako! Verjemi, Jože, da me je strah, če pomislim na prihodnost. Kaj bo iz ljudi, če bodo ostali brez božjih naukov? Kaj bo iz njihovih duš? Posledice nasilno pretrgane vezi med dušami in Bogom se bodo le prekmalu pokazale. Ljudje se obračajo proti nasilju, vedno več zagrenjenih glasov se sliši. Ne bom ti jih ponavljal, saj so morda že tudi tebi prišli na uho,“ je nadaljeval ves v ognju, a hkrati iz vedno večje zmešanosti. „En sam korak, pa bodo podvomili tudi o božji pravičnosti. Potem je samo še en korak do dvoma o Bogu. Samo še en korak! Tega oni ne vidijo, kakor da so udarjeni s slepoto. Treba jim je povedati. Greh, velik greh bi bil, če bi to zamolčali. Že iz globoke skrbi za Cerkev je treba storiti vse, da se stvar prepereči,“ si je obrisal čelo, na katerem so se mu nabrale kapljice mrzlega potu. „Ali ni upanja v uspeh?“

Potokar je naglo stopal po stezi, ki se je vila z brda, da ga je Čedermac le težko dohajal. V največji strmini je upočasnil korak.

„Upanje je vedno,“ je odgovoril z negotovim glasom. „Upanje ne smemo izgubiti. Težko je le, ker še vedno tipamo v temi. Kdo je to povzročil? Koliko je stvar že dozorela? Vprašanja, na katera ne najdemo odgovora.“

Če nevarnost jasno vidiš pred seboj, jo je laže odbiti. Usodno pa je, če se tako dolgo bojuješ s sencami, da je vse izgubljeno."

"Ali ni nobenega sledu, kako se je to začelo? Nič?"

"Pač. Je! Mislim, da se ne motim glede neposrednega povzročitelja. Sam si ga malo prej omenil."

"Skubin!" je vzkliknil Čedermac.

"Če dodaš še Kručila, ubogo šemo, ki je ves pod njegovim vplivom, ne boš obrekoval, kakor me je sram to izreči."

Čedermacu je grozeče pela palica; hodil je ves zamišljen, s težkim srcem. Čudni glasovi, ki jih je slišal o Skubinu in jim v svoji dobrosrčnosti ni mogel verjeti, so se mu zdeli stokrat potrjeni. Bilo mu je grenko, obhajalo ga je začudenje, hkrati se ga je polaščala ogorčenost.

"Glej, in vse dni mi je bil v mislih," mu je hripavo prišlo iz grla. "Saj sem vedel, da je lahkomišen, a da je tak . . . Kako le more?" se je razburil. "Kako le more?"

Dospela sta na vrh brda, kjer se je cepila steza. Počivala sta oprta na palice, da bi končala pogovor, in se poslovila. Sonce je stalo že tik nad obzorjem; oblaki so se raztegnili čez polovico neba, bili so krvavo rdeči. V Nadiško dolino, ki je zijala pod njima, je že legala senca.

"Kako le more?" se je Potokar grenko nasmehnil. "Zate je to nepojmljivo, zame tudi."

Pogled se mu je uprl v vrhove gora, ki so odsevali večerno zarjo, kakor da se mu je zapičil v neko misel.

"Zame tudi. A vendar . . ."

Znova je utihnil in povzel po kratkem premolku: "Kakšni revčki smo ljudje! Če dobro premisliš, se mu vendar ne moreš čuditi. Skubin nima nikakega narodnega čuta, brez korenin je, brez tal pod nogami . . . Kar dela, ni iz prepričanja, pri tem ga vodijo sebični nameni . . . To je najhujše. To je zlo!"

Govoril je počasi, kakor da mu le stežka prihajajo besede. Ves čas se je oziral v nasprotni breg in ni pogledal Čedermaca.

Ta je stal pred njim nepremičen, kot olesenel, nobene besede ni preslišal, sproti mu jih je bral z ustnic. Pred očmi mu je nastajala tragična Skubinova podoba, ki jo je bil v glavnih obrisih že sam začrtal, a se je zdaj zdrizal pred njo.

Oživele so mu vse besede, ki so bile pale na žegnanju v Rupl. Bolesno so se ujemale s Potokarjevim pripovedovanjem. Sramoval se je, navdajalo ga je sočutje, bilo mu je hudo do dna duše.

Čedermac je stal pred Potokarjem nepremičen, kot olesenel . . .

Ali so mar oni krivi, da ni dobil mesta, za katero se je potegoval z nedovoljenimi sredstvi? Kakšno maščevanje si je izmisлил, bedni človek?

Ne, ni ga moglo opravičiti, da je bil le slepo orodje v Zanettijevih rokah. Cavaliere bi se rad z njegovo pomočjo zopet prikopal do ugleda. Morda se mu to posreči. Okoliščine so bile ugodne, roke so željne zgrabile za ponudeno jim odkupnino . . .

"Pa kaj misli, da bo imel od tega?" je Čedermac vzkliknil iz svoje poslednje misli. "Monsignor ne postane . . ."

"Monsignor ne, a morda župnik," se je Potokar nasmehnil. "Plačilo dobi, četudi morda ne tako velikega, kakor ga pričakuje. Saj so nekaterim že samo za podpis ponujali tisočake."

Čedermaca je nemilo zadelo. Zdrnil se je in pogledal tovariša. Ali misli njega? Ne. Kazno je bilo, da je tudi Potokar to doživel. In še drugi. To mu je bilo v olajšanje. Niso se drznili le njega žaliti s sramotno ponudbo.

"Ali jih je mar kdo vzel?"

Potokar mu ni takoj odgovoril. Ozrl se je po dolini, nato po gorah, daleč na drugo stran.

"O tem mi je težko govoriti," je skomizgnil z rameni. "Ne bi hotel po krivem natolcevat. Sumim, da jih je kdo le vzel . . . , kdo, ki bi se bil pa že tako vdal . . ."

In sta zopet molčala. Same bridkosti, ki so stiskale srce in dušile besede.

Čedermac je kot omotičen od bridkih občutkov gledal predse. Kdo? Saj je vseeno. Ljudje smo, na koncu koncev je vse razumljivo . . .

Na Matajurju in na grebenih Kolovrata je še zmeraj gorelo večerno sonce.

"Če vidiš Skubina, reci mu, naj pride k meni!"

"Prav."

In še se nista mogla ločiti.

"Ali je Vatikan kaj obveščen?" je vprašal Čedermac.

"Bojim se, da ni. Ali pa le pristransko. Poskusili smo

ga obvestiti, a so nam zaprli vse poti. To je sumljivo. Ne bomo odnehali . . . V nedeljo je pri meni posvetovanje. Pridi tudi ti!"

„Ne,“ je rekel Čedermac po kratkem premolku. „Le sami naredite! Saj veš, kako je z meno. Opazujemo me, morda bi moja navzočnost stvari le škodila. Kar boste sklenili, bo že prav. Z vami sem . . .“

Poslovia sta se in izginita vsak na svoji stezi med grmovjem.

Sonce na vrhovih je bilo že ugasnilo, pisane barve neba so se čim dalje bolj stapljale v mrak. Med oblaki so zagorele prve zvezde in na pobočju prve luči.

Tisto nedeljo je bila v Vrsniku maša mrtvaško tiha, brez petja. Čedermac po opravilu ni zmolil navadnih sklepnih molitev, vzel je kelih in odšel v zakristijo. Verniki se temu niso čudili, bili so že pripravljene na molk.

Poslednja novica, ki je gospod Martin ni skrival, je šla od ust do ust, dosegla slednjo hišo. Nič joka in hudih pogledov, vsak je molil zase in se zatapljal v svoje misli; le vzdihni so bili gostejši, glasnejši, bilo jih je razločno slišati v tihoti.

Po maši so se možje in fantje takoj razšli, a večina žena je ostala v cerkvi. Molile so rožni venec.

Večernic ni bilo.

Nedeljski popoldnevi in Vrsniku so bili zmeraj tihi, to nedeljo pa se je krčma nenavadno napolnila. Do kaplani je se je razlegalo glasno petje, vmes trde besede in vpitje.

Gospod Martin, ki je s knjigo v rokah sedel pred odprtim oknom in se drugače ni menil za glasove vasi, je zdaj pa zdaj začuden dvignil glavo.

Bil je miren, nenavadno miren, kakor človek, ki se je do konca vdal v svojo usodo. Zatekel se je k branju Življenja svetnikov, ki so „mnogo trpeli za Kristusa, a končno odnesli venec zmage“. Veliki, mogočni zgledi so mu bili v uteho, pomirjali so mu dušo. Le vpitje na vasi ga je vedno huje motilo, da je zdaj pa zdaj napeto prisluhnil. Kaj se godi?

Obhajala ga je tiha nejevolja, da ga motijo. Zopet in zopet se je poizkusil poglobiti v knjigo.

Z vasi je pritekla neka ženska. Bila je upehana, imela je preplašene oči.

Čedermac se je zavzet dvignil.

„Kaj pa je?“

„Vsi možje in fantje so pri Špehonji,“ je povedala. „Tako reč imajo. Tepli se bodo.“

„Pa zakaj?“

Tega ni znala povedati.

Gospod Martin ni vedel, kaj naj si misli. Razen prižnice se ni rad vtikal v zasebno življenje faranov. Če le ni bilo velikih nerodnosti, je rad zamižal na eno oko. Prizanašal jim je majhne slabosti, zaradi zahajanja v krčmo jih še posebno ni pestil. Naj imajo svoje redko veselje. Niso se upijanjali, ob razgovoru in balincanju so popili čašo vina in se mirno vračali domov . . .

A danes ta dan, kakor da jih je obsedel vrag. Osupnilo ga je. Ali bi nemara radi privabili orožnike v vas? Potem bi ne bilo konca nesreč.

Naglo je stopil po klancu. Vso pot mu je trdo pela palica. Bil je hud. Pripravljaj je besede, da jih ozmerja kot paglavce.

Ob kapelici, ki se je belila v sivem dnevu, je stala skupina žena in deklet. Opazovale so prerivanje pred krčmo, sklepale roke in kdaj pa kdaj prestrašene vzkliknile. Zagledale so kaplana in se vse hkrati zgrnile na rob poti.

„Naj jih pomirijo!“ se je oglasila Birtičevka, majhna, zajetna žena pšeničnih las. „Moj je kot iz uma. Še kri bo tekla . . . Moj Bog in sveta Devica!“

Čedermac je molče še bolj pospešil hojo. Prevzemala ga je rahla bojazen, a hkrati ga je imela jeza. Moral je krotiti občutke, da se ne prenaagli.

Krčma je šumela. Izba je bila polna fantov, skoz odprta okna je odmevala pesem. Možje so v dveh skupinah stali pred hišo, pod lipo in na kegljišču. Eni so gledali od daleč, se smejali in vzklikali, drugi pa so tiščali Birtiča, ki se jim je besen in ves rdeč v obraz trgal iz rok. Silil je v Vanca Rakarja, ki je stal pod oknom in se mu porogljivo nasmihal.

„Pustite me, vam pravim!“ je vpil Birtič, ki se mu je bil med ruvanjem odpel telovnik, da je kazal srajco. Bil je že vinjen, še huje pa ga je upijanjala besnost. „Prekliče naj, besede naj prekliče pred vsemi, ali pa ga udarim po gobcu!“

„Ne prekličem!“ je Rakar strupeno sikal od okna. „Kar sem dejal, še ponovim. Če bi se pa rad tepel, kar sèm!“ mu je kazal močne, kovaške roke. „Kar sèm!“

„Možje!“ je Čedermac iznenada stopil mednje. „Kaj se tu godi?“

Izpustili so Birtiča in odstopili, kakor da so kaplanu naredili prostor.

Birtič se je hotel zagnati proti kovaču, že je storil korak, a se je kljub jezi in pijanosti pred Čedermacem zavedel. V zadregu si je segel z roko na čelo.

„Pravi, da sem ovaduh,“ se je zopet zbral, zagorel iz jeze in užaljenosti in pokazal na Rakarja. „Dokaže naj! Pove naj, kdaj sem komu v škodo obrnil jezik!“

Vanc se je bil ves zravnal, da bi pred duhovnim gospodom skrnil svojo vinjenost.

„Zakaj pa se šemiš?“ je sikal. „Zakaj pa se šemiš, ko ti ni treba? In pri vsaki procesiji si poleg!“

„Kdo se šemi?“ je rasel Birtič. „Kako se šemim? O kakšnih procesijah govoriš?“

Rakar mu ni odgovoril, z zlobnim nasmehom se je ozrl po sosedih. Oni že vedo, kaj misli. Tudi Birtič ve. Ob vsaki prireditvi, ki je bila v dolini, si je pripel na črno srajco dve vojaški svetinji in s košatim čopom na kapi kot general odkorakal iz vasi. Že vedo, tega ne bo šele razlagal.

„Bodite pametni!“ je rekel Čedermac, ki ga je minila prva jeza. „To so otročarije! Saj ste možje, ne paglavci, in se lahko po pameti pomenite.“

Iz izbe se je oglasila pesem, ki je odmevala od pobočij:

„Je pa davi slanica pala
na zelene travnike . . .“

Čedermac se je nasmehnil, hkrati ga je obšlo začudenje. Vrsničani v krčmi nikoli niso prepevali slovenskih pesmi. Zdaj pa so se drli prešerno, uporno, kakor da izživajo ves svet . . . Novi udarec so bili sprejeli z grenkim posmehom. Kaj jih more še doleteti?

„Še mašo naj nam vzamejo, ki je latinska,“ je bil slišal porogljivo za svojim hrbtom.

Niso bili topi, nebržižni, kakor je kazal videz. Zatrli so žalost, ostala je jeza. Niso kleli, ne stiskali pesti, zahotelo se jim je grenkega norčevanja. Njihovi napol zatrti občutki so iskali duška. Vzeli so jim pesem, ki so jo ljubili bolj kot vse na svetu. Polastila se jih je objestna upornost, odšli so v krčmo, niso se menili za Špehonjeve grožnje in prošnje. „V cerkvi ne smemo peti, bomo pa tu peli.“ Čemu se tako boji? Kdo ga bo ovadil, če sam ne pove?

V svoji pridržani mržnji se niso obrnili proti neposrednemu krivicu, iskali so ovaduho. Kdo? Nekateri so dolžili krčmarja, ki se je cedil pred vsako uniformo in v resnih trenutkih zmeraj ostajal za plotom. Rakar je iz svoje stare mržnje imenoval Birtiča . . .

Preden so fantje odpeli, je krčmar golorok pritekel pred kaplana in dvignil roke.

„Recite jim, naj nehajo!“ je zavjaval. „Saj me še uničijo . . . Jutri bom na cesti . . .“

Bil je smešen v svojem strahu, hkrati pa je vzbujal sočutje.

Čedermacu je bila upornost fantov ljuba, četudi ga je navdajala z rahlo skrbjo. Kdo bi jim prepovedal petje? Ali tega javno odobravati tudi ni smel.

„Jaz sem jim le v cerkvi lahko prepovedal,“ se je izvil. „Tu nimam moči. Tu je tvoja hiša.“

Besedam je sledil bučen smeh. Špehonja je obupno zakrllil z rokami in tekel v izbo. Skoz okna se je oglasila nova pesem.

„Sem slovenska deklica,
Minka mi je ime . . .“

Čedermac je pomignil Vancu: stopila sta do bezgovega grma, ki se je košatil na koncu kegljišča. Kovač je nagosto mežikal v duhovnega gospoda, ki ga je zrl ostro, prodirno, naravnost v oči.

„Kaj uganjaš?“ ga je vprašal strogo. „Kako moreš trditi o Birtiču, da je ovaduh? Ni! To sem ti že povedal.“

Kovač se ni zmedel; Čedermačeva strogost je bila na pol narejena, saj so se mu dobrohotno smehljale oči.

„Kdo pa je, če ni on?“

„Kaj je samo on v vasi?“ je Čedermac zarenčal, a je zopet potišal, da bi ga drugi ne slišali. „Je že kdo, ki ga zdaj ni tu. Ne utegne. Danes se mu je nabralo preveč svežih novic. Kdo bi jih sicer nesel tajniku v Lipe?“

„Vse dni pazimo, kdo zahaja tja. Ne moremo ga izslediti.“

„Kaj je samo ena pot? Neumen bi bil, če bi hodil po klancu. Komur se zdi cesta nevarna, zavije lahko za gričem . . .“

Rakarju se je čez trenutek poblisknilo v očeh.

„Že vem, kdo je.“

„Nič ne veš! Žef Klinjon,“ je povedal Čedermac po kratkem premisleku, a se je že pokesal. „Ne pravi tega nikomur!“ je položil prst na usta. „Le zato sem izbleknil, da v svoji vihravosti ne boš natoľceval drugih. Obljubi mi, da ne napraviš kake neumnosti! To bi bilo še slabše. Ali mi obljubiš?“

Kovač Vanc mu je le nerad segel v roko.

Čedermac je zopet odšel po klancu, tedaj se mu je približal Birtič, ki je mračno gledal izpod čela. Hodila sta med hišami, med drevjem s porumenelim listjem in dolgo molčala. V Birtiču se je še zmeraj kuhala jeza, le težko je zadrževal srd.

„Tako me še nihče ni oblatil,“ je slednjič jezno izpljunil. „Če ne bo nehal goniti le svojo, ne bom tega mirno prenašal.“

„Ne bo več znil o tebi,“ ga je miril kaplan. „Ne bo, to ti lahko zagotovim. Vanc je nepremišljen, plane kot ogenj . . . Nekaj si pa tudi sam kriv . . .“

„Kako — kriv?“

„To boš že sam uganil,“ je rekel Čedermac oprezno. „Ljudje te sodijo po tem, s kom se družiš, ko bi ti res ne bilo treba, ker si neodvisen . . . A da se prav razumeva: nisem ti rekel, da tega ali onega ne smeš, pravim le, da iz tega nastanejo neljuba tolmačenja . . .“

Birtič je bil zadet v svoji samozavesti.

Birtič je bil zadet v svoji samozavesti in samoljubju. Prevzelo ga je, da je za trenutek pozabil na užaljenost in jezo. Da se je rad zatekel za hrbet močnih, se mu je zdelo v redu in si zaradi tega nikoli ni očitil. Bilo je prvič, da je podvomil o sebi in postal negotov in plah.

„Vedno sem mislil, da prav delam,“ je rekel. „Zaradi tega nisem nič slabši. Da je tako, kakor je, me nič manj ne peče kot druge . . .“

„Saj vem, saj verjamem.“

„Zaradi tega nikomur nisem prizadejal niti najmanjše škode,“ je nadaljeval Birtič. „Pa bi bil lahko. Kolikokrat so me vpraševali o tem ali onem, a čez moja usta ni prišla niti ena beseda, niti ena . . .“

„Je že dobro, je že prav . . . Toda, Birtič, ne smeš se hvaliti s tem, da nisi nikomur storil slabo, ko bi bil lahko!“

Mož se je ustavil in se z obupnim pogledom zazrl v kaplana. Zaman se je kopal iz dvomov in negotovosti, čutil se je grenko ponižanega.

„Gospod, vi mislite, da sem slab človek?“ se mu je zatresla spodnja čeljust.

„Neee,“ je zategnil Čedermac. Birtič se mu je zamislil. „Ne mislim tega. Vedno sem te spoštoval, še te spoštujem . . . Kaj pa te moti?“

Čutil je, da ga ni do konca prepričal.

Ko sta se poslovila, se je še enkrat ozrl za njim. Hodil je sključeno, trdo, kakor da so mu strli hrbtenico.

Čedermac ni srečal Klinjona od onega dne, ko je bil zaradi njega trdo prijel sestro. Kazalo je, da poslednj več prihajal v kaplanijo. Morda je zavohal nevarnost ali pa ga je bila opozorila Katina.

Stanoval je pri Špehonjevi sestri, ki je imela prodajalnico. Leva roka mu je bila trda, dobival je invalidnino. Za tisti denar se je nosil nekam pregospoško. To je Čedermacu šele zdaj prišlo na misel. Le redko je zgrabil za kako delo, pogosto je posedal v kaki krčmi v dolini, četudi se ni upijanił . . . Gospod Martin bi mu bil za vse na svetu rad povedal nekaj besed, a ga ni maral iskati. Pa se je primerilo, da je nekega dne na večernem sprehodu naletel nanj na samoti.

Pred mrakom je bil odšel po stezi, ki je vodila prek rebri nad vasjo. Robovi oblakov, ki so bili podobni fanta-

stičnim otokom, so bili obžarjeni. Na bregovih so ležale lise sonca, ki so se venomer spreminjale. Zrak je bil miren, a jesensko svež. Čedermac ga je željno vdihaval.

Noge so mu šumé gazile po suhem listju, ki se je bilo že osulo z grmovja na stezo. Vas pod njim je ležala kot na dlani. Svetle in temne strehe, ki so jih obkrožale krošnje dreves. Na uho so mu prihajali zamolkli glasovi. Oglasila se je pesem, ki se je nenadoma utrgala in obvisela v zraku . . .

Zatapljal se je v misli, duh mu je splaval daleč v preteklost, tiho se je smehljaj predse. Kadarkoli se mu je posrečilo ubežati sedanjosti, se je počutil srečnega.

Prišel je do hrasta, ob katerem je steza v ostrem loku zavila navzgor po strmini, med grmovjem, in se izgubljal v kostanjih.

Postal je za trenutek, se hotel vrniti, ko je nenadoma zaslišal korake. Nekdo je prihajal po griču. Izmotal se je bil iz gozdčiča, hitel je med grmovjem in nosil sklonjeno glavo. Preden je opazil kaplana in dvignil glavo, je že stal tik pred njim. Skoraj bi bil zadel vanj . . . Pozdravila sta se.

Bil je Žef Klinjon. Levica mu je bila stisnjena k telesu, negibna je tičala v žepu jopiča; v desnici pa je nosil tenko bambusovo paličico, ki jo je vihtel po zraku. Oblečen je bil čedno, skoraj gospoško. Obraz mu je bil gladek, na videz prikupen, da ni izdajal njegovih let. Kazili so ga nekoliko le redki lasje nad čelom in levo oko, ki je za spoznanje škililo.

Srečanje ga je zelo presenetilo. Nasmehnil se je v zadregi. Bilo bi težko označiti, kaj mu je izražal obraz. Lahkoživost in izzivalno drznost, na dnu sta ležali zagrenjenost in tiha nejevolja . . .

Rad bi bil stopil dalje, a mu je Čedermac razstavljal pot. Obstal je na mestu in se zazibal na eni nogi.

„Tu te najdem? Ali si kovanje nabiral?“

Kaplan ga je ostro, izzivajoče prebadal z očmi, kakor da mu hoče prodreti v najskrivnejšo misel. To je fanta za trenutek zmedlo.

„Ne, ne, kovanje ne nabiram,“ se je naglo zbral in se poskusil zasmejati. Ozrl se je po pobočju, kakor da ne more gledati kaplanu naravnost v obraz. „Sprehodil sem se nekoliko,“ je dodal.

„Po strmini?“ Čedermac se je posmešnil. „Tod je le za koze in pastirje. V Lipe je lepše in krajše po klancu in po cesti kakor po stezi za gričem,“ ga je ostro meril v zenice.

Besede so imele porazen učinek. Klinjon se je zastrmel v kaplana. Obšla ga je bojazen. Poznal je vaščane; ni mu bilo ljubo, da izvedo za njegove poti.

Pa se je naglo zbral in se porogljivo nasmehnil. Zavedel se je svoje moči.

„Kdo pravi, da hodim v Lipe?“ so se mu zlovešče zasvetile oči. „Koliko časa me že ni bilo tam!“

„Ti že veš,“ je rekel Čedermac počasi. Vedno huje ga je premagovala jeza, ni umaknil srepega pogleda. „Ravno prav, da te najdem. Kaj si delal zadnjič v kaplaniji? Saj veš, takrat, ko sva se srečala pri cerkvi. Katina ni vedela nič pametnega povedati . . .“

iz našega zdomstva

avstrija

GRADEC

1. avgusta je v Gradcu pri minoritih umrl p. Štefan Savinšek, minorit Slov. province.

P. Štefan je bil rojen 25. avg. 1915 na Jesenicah na Gorenjskem v družini z 12 otroki in je l. 1931 stopil v minoritski red v Ptuj. Študiral je v Splitu in bil posvečen v Šibeniku l. 1936. Tri leta je bil v Ptuj katehet in kaplan. Po prihodu Nemcev je moral zapustiti svojo domovino. Bil je na Hrvaškem in pozneje v Ljubljani. Po vojni je prišel kot begunec na Koroško. Preko Italije se je l. 1947 izselil v Združene države, kjer je služboval kot dušni pastir do l. 1983. Zadnji dve leti je živel v minoritskem samostanu v Gradcu.

13. avg. popoldne ob dveh je bila pri minoritih v cerkvi Maria Hilf latinska maša zadušnica. Vmes so — večina minoriti — zapeli štiriglasno slovensko pesem. Nato so ga prepeljali na pokopališče Steinfeld, kjer ga je pokopal slov. minoritski provincial.

Pogrebci so zapeli Slomškovo pesem V nebesih sem doma.

Naj počiva v miru!

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Po počitnicah smo na praznik Marijinega vnebovzdetja spet začeli z redno božjo službo. Udeležba na sam praznik je bila prav lepa in tudi v centru je bilo prijetno. Posebno zgovorni so bili oni, ki so skupaj preživeli počitnice v Podčetrtku na Bizeljskem.

razširi, raztegni se krog domovine . . .
kamor stopi mi noga — na tvojih sem tleh . . .
kamor nese me jadro — na tvojih valeh . . .
kamor hoče srce — pri svojih ljudeh . . .

(oton župančič)

1. septembra smo v centru slavili *rojstni dan* g. Mirka Haberja, po rodu iz jugoslovanske Koroške. Povalil nas je na jed in pijačo, za kar se mu zahvaljujemo. Zapeli smo mu zdravico. Še pred počitnicami smo obhajali tudi rojstni dan g. Bernarda Faleta, ki nam je postregel s pijačo.

V soboto, 7. septembra, je bil v cerkvi Dobrega pastirja v Linzu *kršččen* Wolfgang Albert Leeb, sin Alberta in Toni, rojene Zore. Oče je sicer po govoru Nemeč, pa skoraj redno pride z ženo k slovenski božji službi in že marsikaj slovenskega razume. Bog daj, da bi jima bil Wolfgang v veselje. Krst je bil združen z mašnim slavljem.

Tudi nekaj bolnikov smo imeli. Dipl. inž. Stanislav Vrečar se je moral *zateči v bolnico* usmiljenih bratov, ker je imel v nogi trombozo. En teden je bil na intenzivnem oddelku. G. inženirju želimo, da bi se res popolnoma pozdravil, saj nam ga res manjka v naši skupnosti.

Že dolga leta hodi k naši maši ga. Kristina Kepplinger, ki je tudi po jeziku Nemka. Bila je tudi s Slovenci v Podčetrtku. Med potjo v Linz jo je zadela rahla kap. Ker ima pa sina in svaka, ki sta oba zdravnika, je bilo zanjo hitro poskrbljeno in so ji operirali vratno žilo, ki je bila popapnjena in je tako ovirala dotok krvi v možgane. Hvala Bogu, da se je hitro opomogla in bila v nedeljo, 8. sept., spet med nami.

V nedeljo, 13. oktobra, bomo imeli v Linzu *ponovitev nove maše* frančiškana Zoreta. Novomašnik bo podelil tudi novomašniški blagoslov. Vsi rojaki so vabljeni, da se med nami res redkega slavja udeležijo.

Tisti, ki imajo narodne noše, naj jih takrat oblečejo. Po maši bo nadaljevanje v slovenskem centru.

SALZBURŠKA

TENNECK — Zaradi ponovitve nove maše v Linzu bo v oktobru maša izjemoma že na prvo nedeljo, to je 6. oktobra. Tako smo se dogovorili v septembru. Ker so mnogi, ki drugače pridejo v Tenneck, manjkali zaradi piknika nad Halleinom, jih kar preko Naše luči seznanjamo s spremembo.

belgija

LIMBURG — LIÈGE

Pikniki: Društvo sv. Barbare, Pevski zbor Slomšek in Naš dom v Zwartbergu so imeli vsak svoj piknik, ki so lepo uspeli.

Otvoritev gledališča v Eisdeni: Vesela mladina in Slomškov pevski zbor sta ugledno nastopala pred izbrano publiko pri slovesnostih ob otvoritvi gledališča v Eisdeni. Na ta nastop smo Slovenci upravičeno ponosni. Našim pevcem in plesalcem toplo čestitamo k lepemu uspehu.

Naši rajni: V Houthalenu je umrla vdova ga. Lojzka Kaplar, roj. pred 76 leti v Šentjanžu na Dolenjskem. Ranjka ga. Lojzka je bila polna življenja. Njeno veselje je bilo potovanja. Vsako leto je prepotovala vso Evropo. Mnogi so jo poznali in cenili kot ženo, ki se dobro počuti med veselimi ljudmi. Številni rojaki in znanci so jo spremljali na njeni

Pok. g. Ivan Pezdevšek

zadnji zemeljski poti. Hčerkama ge. ldi Globelnik iz Maasmechelena in ge. Danici iz Ljubljane izrekamo krščansko sožalje.

V Maasmechelenu je umrla ga. Zora Mahne, roj. pred 59 leti v Mariboru, mati 5 otrok. Zadnja leta je živel precej osamljena. Bila je tiha in dobra žena. Za prijateljstvo in dobro besedo je bila hvaležna. Bolehala je na srcu. Naj počiva v miru!

V Maasmechelenu je umrl upokojeni rudar g. Ivan Pezdevšek, roj. 1904 v Mestinjah. Kot mlad rudar je prepeval še pod vodstvom Lojzeta Hribarja. Ko je bil upokojen je deloval kot mizar in je mnogim pomagal pri obnovi hiš. Spadal je k tisti generaciji slovenskih rudarjev na tujem, ki so s pridnostjo, solidnostjo in poštenostjo pridobili velik ugled slovenskem imenu. Dočakal je za rudarja zelo lepo starost. Številni rojaki in prijatelji so ga spremljali na zadnji zemeljski poti. Vdovi ge. Emi in sinu g. Francu z družino izrekamo krščansko sožalje.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma.

Vljudno vabimo na

25. SLOVENSKI DAN

ki bo v soboto, 12. oktobra 1985, v Kulturnem Centrumu v Eisdenu, občina Maasmechelen

Program:

Ob 16. uri bo služba božja, pri kateri bo pel mešani zbor Slomšek.

Pri kulturnem programu nastopajo:

Naši najmlajši s pesmijo in plesom; Mešani in moški zbor Slomšek Mešani in moški zbor Zvon iz Holandije; Hrvatska plesna skupina iz Lièga; Vesela mladina

Krona našega kulturnega programa pa bo letos spet moški zbor Mirko Filej iz Gorice.

Prosto zabavo bo kot že pred leti vodil ansambel Lojze Hlede iz Gorice.

Sestre in bratje, kjerkoli ste, pridite!

Tako odlične goste kot je moški zbor Mirko Filej, moremo dostojno sprejeti samo V NABITO POLNI DVORANI.

Primorci! Prišel je trenutek, da se pokažete. Le vkup, le vkup! Ne bo Vam žal! Pokažimo, sestre in bratje, da smo NAROD, ki ve, kaj je in kaj hoče! Za 25. Slovenski dan Vam pripravljamo prijetno presenečenje. Boste videli!

Pa še to Vas lepo prosim. Ne zamujajte! Pridite brezpogojno 10 minut pred 16. uro, da bomo mogli dostojno in točno začeti.

Hvala Vam vnaprej za sodelovanje!
Na veselo svidenje! In Bog Vas živi!

„Slomšek“

V nedeljo, 8. septembra, je *Tone Kerin ponovil novo mašo v naši cerkvi*, ki sta jo oba Janeza res lepo okrasila. Z novomašnikom je sodelovalo 7 duhovnikov: med drugimi naš dragi znanec Drago, novomašnikov sorodnik Franc Urbanč iz Argentine in naš misijonar v Togu Milan Kadunc, pa trije francoski duhovniki. Novomašnika sta pozdravila ob vstopu Nataša in Simon, vsa cerkev pa je zapela pozdravno pesem. Veličastno in doživeto bogoslužje smo zaključili z „ofrom“, ko je novomašnik delil svoje spominke podobice, mi pa smo mu dali svoj dar.

Nato smo se vsi zbrali v dvorani, kamor nas je vse povabilo na večerjo Društvo Slovencev, kjer smo v okusno pripravljene dvorani in še ob bolj okusnih dobrotah, ki so nam jih s toliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo pripravile naše gospé, ob pesmi preživeli par res prijetnih ur, ki so nas, kakor je omenil predsednik društva g. Ciril Valant, še bolj povezale med seboj. In že smo se

morali ločiti: otroci so naslednji dan začeli s šolo, novomašnik pa je tudi moral na pot, ker je 11. 9. z Dunaja odpotoval na Madagaskar.

Še par misli iz pridige g. Čretnika:

„Dragi Tone! Mi vsi tukaj zbrani, zbrani v veri in okrog Kristusa, cenimo Tvojo odločitev, da si izbral Kristusa in njegovo pot, kar pomeni

Rémy Ivanec je bil na Binkošti pri slovesnem obhajilu (Pont du Chateau)

Sv. Ciril in Metod (sliko je napravila ga. Marjanca Savinšek za proslavo svetih bratov v pariški katedrali 9. junija 1985)

potrebam doma, da vkljub kričečim potrebam med našimi brati na Koroškem, na Goriškem in Tržaškem, da vkljub nad vse kričečim potrebam med izseljenci, vendar pošilja svoje duhovnike in laične pomočnike na daljna misijonska polja.

Ob taki odločitvi, kot je Tonetova, pa se mora zamisliti vsakdo izmed nas in se resno vprašati: kaj pa mi napravimo za rast božjega kraljestva med nami, za rast božjega kraljestva v naši skupnosti, za rast božjega kraljestva v svetu, v katerem živimo?

Ali se zavedamo, da tudi od vsakega od nas, ne samo od naših duhovnikov, zavisi, ali bo ta ali oni našel pot k božji resnici, zavisi od vsakega izmed nas, ali bo tega ali drugega ogrela toplota božje ljubezni in ga iz tavanja po mrzlem in trdem svetu privedla v Očetovo hišo, k ognjišču, kjer so bratje in sestre zbrani v medsebojni ljubezni in medsebojnem razumevanju, ne samo za eno uro, ne samo za en dan, marveč so na tej poti za vedno.“

Štirje mladi Slovenci iz Pariza med goriškimi skavti v Dvoru pri Žužemberku. — Dopotovali smo z vlakom iz Pariza do Tržiča na Primorskem. Tam nas je zelo lepo sprejel gospod Marko in smo potem skupaj preživel en dan med obmejnimi Slovenci.

Bilo je zelo lepo tisti dan.

Naslednji dan smo srečno dopotovali v naše taborišče. Najprej smo morali pripraviti šotore, kuhinjo, oltar za mašo, „jambor“ in WC.

Vsak dan smo imeli različne družabne igre: šport, petje, plavanje, literarne krožke in razne izlete, večeri pa so se podaljšali v pesmi in z raznimi skeči okrog velikega kresa.

Življenje med skavti je za nas bilo zelo koristno in plodonosno. Imamo več medsebojnega zaupanja in spoštovanja, poleg tega pa tudi boljše znamo ceniti in spoštovati naravo in življenje v njej.

Toplo se zahvaljujemo gospodu Branku in gospe Vereni Zorn in vsem drugim v Gorici, ki so kakorkoli pripomogli k temu našemu nepozabnemu srečanju.

Céline in Nicolas Cor

Počitnice so za nami, zopet smo v resnem delu, da izoblikujemo svoje življenje: verouk, slovenska šola, mladinski krožek, biblični krožek ...

MELUN (Seine-et-Marne)

K skupni maši se bomo zbrali v nedeljo, 6. oktobra, ob devetih zjutraj v poljski cerkvi v Dammarie.

AUMETZ

NEKAJ SPOMINOV NA MSGR. GRIMSA

Msrgr. Grimsa ni več na tem svetu; uživa razsežnosti drugega sveta in upajmo, da je že v družbi svetih, tako onih, ki so kanonizirani kot onih, ki niso.

Bil sem v drugi ali tretji gimnaziji v škofovih zavodih. To je bilo tedaj, ko se je g. Grims, tedaj še ni bil monsinjor, vrnil iz Francije zaradi nemške zasedbe in so ga dali za spirituala v zavod sv. Stanislava. Kako je moral iti z veseljem tja, kjer je bil že prej za prefekta in še prej kot gojenec. Po izkušnjah, ki jih je doživel v Št. Rupertu na Dolenjskem in potem še v Merlebachu v Franciji ...

Vsak dan po jutranji molitvi nam je dajal premišljevanja („puncta“). Postaven mož, 40 let, rdečega obraza; njegov glas je bil svež, jasen, odločen; name, moram reči, je napravil močan vtis. Kako vse bolj pozorno sem ga poslušal kot pa prejšnjega ...

Toda Nemci so prišli tudi v zavod sv. Stanislava. Izgnani smo bili. „Die Schule ist geschlossen — šole

revščino, odpoved, križ, ko boš moral sam, sam s Kristusom, hoditi skozi življenje.

Cenimo Tvojo odločitev, da si se odzval božjemu klicu, ki Te vodi v daljno deželo, čeprav veš, da bi človeško govorjeno bil potreben doma ali v zamejstvu ali med izseljenci.

In v tem je bogastvo, moč slovenske Cerkve (čeprav je dovoljeno tudi vprašanje, ali daje vedno prednost tistim potrebam, na katere more odgovoriti samo ona!), da vkljub

Znastopa folklorne skupine ŽPDF. Prešeren iz Celja v Slovenskem domu v Parizu 29. junija 1985.

Msgr. Grims, fotografiran deset dni pred svojo smrtjo.

je konec', je rekel nemški oficir. In pobrali smo šila in kopita in smo šli. In g. Grims tudi.

In prišlo je leto 1958, ko sem prišel v Pariz in ko so mi končno rekli, da bom šel k msgr. Grimsu. Kako sem bil vesel. Msgr. Grimsa sem namreč že prej videl na fotografiji v Duhovnem življenju pod zaglavjem Francija in se tedaj uveril, da je to prav tisti, ki nam je držal 'puncta' v zavodu sv. Stanislava. Kako sem bil vesel. Rešil sem se Pariza in grem k msgr. Grimsu . . .

K njemu sta me peljala in spremljala g. Čretnik in g. Flis. Prišli smo, ko je bila ura za večerjo. Najprej seveda kozarček za 'dušo privezat', potem pa k mizi, k domači slovenski mizi s klopni. Kako sem je bil vesel. Kakor je bilo doma in bilo mi je res, kakor bi bil doma . . . In potem dá na mizo kislega zelja, menda s fižolom. Zdi se, da nas je pričakoval, da je bilo tako zmenjeno, da pride mo, ker v loncu je bilo veliko . . . Pa vedel je, da vse to ne more biti zadosti — in sobrata najbrž tudi — in da bo treba iti še h kaki slovenski družini na obisk. In smo šli . . .

On mi je seveda tudi potem 'zrihtal', da sem dobil stalno bivanje v Franciji. Opravil se je v monsinjorsko obleko, potrkal na vrata prefektove pisarne, se nasmejalo in v tekoči nemščini zaprosil za moj 'sejour'. In ni bilo nobenega problema. Šel

sem v drugo pisarno in zapisali so mi, da imam pravico stalnega bivanja v Mosellu.

Monsinjur, za vse to in še za mnoge, mnoge druge stvari, najlepša hvala in Bog Vam plačaj. Več kot 25 let sem v Aumetzu, skoraj 27; ni bilo samo prijetnih doživljanj, ampak tudi neprijetni in tudi med nama je bilo treba potrpljenja. Nad mnogočem ste bili mogoče razočarani, ali morda žaljeni, kakor se vse to dogaja v družbenem življenju. Za vse to Vas prosim odpuščenja. In zdaj, ko na vse gledate z drugačnim očesom, kakor je treba in še bolj blagohotno, prosite zame, kakor tudi za Vaše sobrate in za vso Cerkev . . .

Msgr. Grims je bil mož zahvale in hvaležnosti. Hvaležen je bil ljudem, pa hvaležen tudi Bogu. Ko sva prišla navadno popoldne z 'misijonskih poti' nazaj domov in vstopila v hišo, je imel navado, da navado, reči: hvala bod' Bogu in Očetu nebeškemu. Kako lepo. Stavek, ki je del daljšega stavka in ki ga je vredno in prav zapisati celega, saj je od apostola Pavla: „Vse karkoli delate, vse delajte v imenu našega gospoda Jezusa Kristusa in po njem zahvaljujte Boga in Očeta“.

Že zaradi teh stavkov, ki jih je govoril Bogu in zaradi mnogih zahval,

ki jih je izrekal ljudem, je moral priti v nebesa.

Gospod sam mu bodi večni pokoj in mir.

T. D.

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Ko se vrnemo s počitnic nazaj v tujino, vidimo, da je prava resnica kar smo nedavno brali v Družini. Izseljenci smo podobni izkoreninjenim drevesom. Pravega doma nimamo več. Naši otroci pa sploh ne bodo nikdar doumeli lepih domotožnih pesmi, da „Sonce naše bolj blišči in hrib naš lepše zeleni“ — „Le zvonni zvon tako glasan in milo poj črez tvoj plan“ itd.

Toda, če mislite, da Slovenec samo toži in jadikuje, vedite, da Slovenca ne poznate. Tudi v tujini si je znal pripraviti dober nadomestek za svoj dom. Ustanovil si je razna društva: pevstva, svetna in cerkvena, tamburaška in druga, ki so obenem tudi sampomoč, če so člani v stiski.

Naši fantje in dekleta radi obiskujejo Slovenijo, naš ponosni Triglav, krasne podzemskie jame, naše morje, Bled itd. Tako si slovenska mladina v tujini, čeprav potujčena, vsaj indirektno ustvari nekak abstrakten dom in nemo očita staršem: oče, zakaj si zapustil svojo lepo domačijo? Zakaj si se vdal pra-

Ob proslavi Jan-kovičeve 60-letnice skupnega življenja. (O diamantni poroki smo poročali v prejšnji številki Naše luči.)

znemu upanju, da v tujini čaka te sreča?

Napisal sem svojim bralcem teh par vrstic, ker trenutno pri nas ni drugih novic.

J. J.

FREYMING-MERLEBACH

Slovenci z vsega rudarskega področja tukaj ob meji smo imeli zopet tradicionalno *jesensko srečanje* v Habsterdicku v nedeljo, 8. septembra. Program je bil dokaj pester. Glavno je bila seveda plesna zabava ob orkestru Bernard, ki je s svojim odličnim izvajanjem stalno vabil ljudi na plesišče. Med odmorom pa je najmlajša Slovenka v narodni noši, petletna Anne-Marie Koren, ne da bi se kaj bala publike, zapela nekaj slovenskih vrstic o miški, ki je v luknji in se zato nič ne boji mačke.

Bile so pa tudi razne tekme:

Žaganje drv, to je, katera dva bosta v najkrajšem času prežagala deblo kakih 30 cm premera. V tem je zmagala dvojica Lesjak in Jože Kamin senior.

Drugo je bilo *streljanje z lokom*. To je zmagal francoski fant Jacki Zapp, naš hišni prijatelj, s 27 točkami.

Cilj *tombole* pa je bil 7,85 kg težki kraški pršut, dar gospoda Bernarda Reharja. Veseli dobitnik je bil neki Italijan.

Bili smo odlično postreženi z našimi priljubljenimi čevapčiči, Slovenke v narodnih nošah so nam pa nudile še razne domače konfekcije in domačo „suho robo“.

Sodimo, da nas je bilo okrog 500. Čeprav je bilo že pozno zvečer, se nekateri kar niso mogli odločiti, da bi šli domov. Prepevali so, zbrani okrog bara, vse najlepše domače pesmi. Dobiček je namenjen za naš dom. Vsem, ki ste kakorkoli prispevali k lepo uspelemu popoldnevu, se najlepše zahvaljujemo.

Slovenski duhovnik odhaja

Naj bo dana beseda še meni osebno. Prišel sem k vam v jeseni 1. 1982, ker pokojni msgr. Grims zaradi oslabelosti ni mogel več javno nastopati, g. Jožetu Kaminu, ki je bil namenjen za njegovega naslednika, je pa takrat manjkalo do maš-

ništva še sedem mesecev. Moja naloga je bila torej to dobo premostiti. Prišel sem z namenom, da bom do njegove nove maše, potem se pa vrnil v svojo matično škofijo Gorico. Ko sem pa v spremstvu g. Čretnika prvič prišel v osebni stik s tukajšnjim škofom, me je ta prosil, da bi ostal tukaj kaka tri leta, ker je želel nastavit g. Kamina najprej malo za kaplana v kako francosko župnijo. Tri leta — tega predloga sem se takrat kar ustrašil. Ne bi se ga bil, če bi bil takrat star kakih 50 let. Toda imel sem jih 65 in ne bi bil hotel priti v svoje domače kraje že čisto star. Toda ker me je škof nekaj mesecev pozneje še enkrat za to prosil — sicer sem se pa bil medtem kraju in ljudem že nekoliko privadil —, sem na njegovo željo pristal. Tri leta, za božjo voljo, sem si takrat mislil, sedaj se pa ne morem načuditi, kako hitro je prešlo tudi to. Lepa so bila zame ta tri leta, ki sem jih preživel med vami. Edina grenka kaplja je bila smrt našega dragega msgr. Grimsa. Upal sem, da bomo do konca skupaj in da bom tudi njemu še lahko stisnil roko v slovo, toda v nebesih je bilo določeno drugače. Vam vsem, dragi Slovenci in Slovenke, se pa toplo zahvaljujem za vso ljubezen, ki sem je bil med vami deležen. Pozabil vas ne bom nikoli. Molil bom za vas, da bi vedno ostali zvesti Bogu in narodu in če mi bo mogoče, se bom morda še kdaj udeležil vsaj 1. maja v Habsterdicku, pa tudi za vaš dom v Merlebachu bom še kaj prispeval. Božji blagoslov naj vas spremlja v vsem.

Vaš odhajajoči duhovnik
Franc Felc

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Obisk grobov naših dragih pokojnih naj ne bo samo tolažba naše žalosti, ampak naj molitev in dobra dela dajo resnično pomoč dušam, ki so nam bile drage v življenju. Mesec november s svojo jesensko naravo naj nas spominja na minljivost vsega. Obrne naj naša srca tja, kjer so večne radosti.

Sveti krst so prejeli: Marija Lucido, Serenella Pirinato in Amelija Ider.

Pok. Antonija Koren, roj. Ljubeljšek

Zakrament sv. zakona so si dali: Jean Marie Meršak in Lysiane Joly, Pascal Sallaz in Joelle Cousin, Filip Ivanowich in Ana Dumešič.

22. avgusta nas je po krajši, hudi boleznini zapustila v bolnici v Lensu Marija Filipič v svojem 87. letu življenja. Zavedna Slovenka in katoličanka je z vso ljubeznijo vzgojila svojega sina, kar ji je zlasti v ostarelosti vračal z vso hvaležnostjo. Pokopana je bila 26. avgusta v cerkvi v Sallauminesu. Naj bo Gospod njeno veliko plačilo.

nemčija

STUTTGART-OKOLICA

Romarski izlet na Hohenrechberg. — V prejšnji številki Naše luči smo obširno poročali o srebrnem jubileju naše župnije. Za nadaljnja poročila je bilo že kar premalo prostora in zato naj tu poročamo še o dveh lepih srečanjih naše verske skupnosti spomladi letos. Na praznik Vnebohoda, 16. maja, smo praznovali očetovski dan z romarskim izletom na Hohenrechberg. Število udeležencev nas je veselo presenetilo. Bil je res lep dan in maj je razkošno kazal svoj pomladanski čar, ko so se rojaki od vseh strani bližali romarskemu hribu. Pravzaprav je bilo to že pravo družinsko srečanje in ne le praznik očetov, ki

smo jih na srečanje posebej povabili. V božjepotni cerkvi smo se najprej s sveto mašo spomnili velikega dogodka vnebohoda našega Gospoda. Po maši smo s petimi litanijami dali duška svojemu srcu ob misli na Marijo, Majniško kraljico. Po cerkvenem slavlju pa je bilo na travniku okrog svetišča še dovolj časa za kramljanje ob čevapčičih in pod lipo ali v bližnjem gostišču za kozarček piva ali „firkeljc“ vina na zdravje naših očetov.

Pomlad v družinah. — V družino prinašajo pomlad novorojenčki. Ko pri krstu postanejo božji otroci, se vključijo tudi v našo versko skupnost in jo s tem pomlajajo. Tako čestitamo v Böblingenu Danijeli in

Korošec Alojzij iz Mramorovega, sedaj v Jesingenu na Württembergem, je srečal Abrahama. K 50-letnici življenja mu je prišlo čestitat veliko prijateljev in znancev. Na sliki ga vidimo z ženo Marijo, hčerka Heleno in Eriko ter sinom Martinom. Pozdravljajo vse znance doma in po svetu.

Antonu Zakrajšku k sinku Bernardu; v Bönningheimu Ivanki Zakojič k sinku Benjaminu in v Neustadtu Štefki in Mirku Hrvatinu k hčerki Andreji.

Žalost v petih družinah. — Med košnjo veselo vriskamo. Ko pa zavihiti svojo koso smrt, prinese žalost in solze. Ta zamahne spomladi in poleti, jeseni in pozimi. Ne gleda na čas in vreme. Letošnje poletje nam smrt resnično ni prizanašala, saj se je oglasila kar v petih družin

nah in to v treh mesecih. V Stuttgartu je 29. maja segla po 24-letnem fantu Tomažu Modicu, roj. v Zamostecu. Fant, ki ga je že nekaj mesecev prej mučila zahrbtna bolezen, je bil nanjo pripravljen. Po prejemu svetih zakramentov se je vdal v božjo voljo. Zaželel si je srečanje z Jezusom. Njegova slika, ki jo je dobil pri birmi, je visela na steni bolniške sobe. V upanju, da je ob slovesu od svoje življenjske pomladi dosegel večno nebeško vigrad, so solze za njim manj skeleče.

Smrt pa se v Stuttgartu ni dolgo zadrževala. V Calwu je 8. junija ko-

Na Venbohod, 16. maja 1985, na Hohenrechbergu na Württembergem. Za očetovski dan se je tam srečalo veliko naših družin.

sila naprej. Pri prometni nesreči je zgubil življenje 34-letni rojak in oče treh otrok, Vili Grozelj, rojen pri Sv. Rupertu (Voličina) v Slov. goricah.

Na 1. in 3. soboto v mesecu je v Slovenskem domu v Stuttgartu zelo živahno. Tedaj je pouk v Sobotni šoli. Lepo je pa tudi med pavzo.

V Geislingen/Steige je 14. julija po kratki boleznii umrla 74-letna Frančiška Zupančič, rojena na Dobravi pri Dobrniču.

Med potjo na dopust se je 18. julija v bližini Gradca v Avstriji pri prometu smrtno ponesrečil 63-letni Mariborčan Konrad Lesnik, ki je zadnjih 20 let živel v Stuttgartu.

Žrtev prometne nesreče je dan pozneje, 19. julija, postala v Sindelfingenu 37-letna rojakinja Marijana Jaus, rojena Krajnc, mati treh otrok. — Tako so meseci rasti in žetve prinesli petim našim družinam veliko žalosti in solza. Vsem izrekamo iskreno sožalje. Razen v veri, tolažbe ni. Vsem pokojnim večni mir in pokoj. Vsem nam nauk: bodimo pripravljeni!

FRANKFURT

Počitnice so že za nami. S poročilom smo malo v zaostanku, saj so se glavne stvari vršile že v maju.

O birni na Vnebohod, 16. 5., kjer se je zbralo toliko vernikov, smo že poročali. Takoj naslednjo nedeljo smo imeli v Limburgu srečanje s tamkajšnjim škofom. Letos obhaja limburška škofija 750-letnico posvetitve stolnice. Za ta jubilej je škof povabil vso škofijo na romanje. Tudi tujci — ali kot nas v škofiji lepo imenujejo „katoličani druge materinske govornice“ — smo imeli skupno romanje.

19. maja ob 9. uri smo se zbrali na velikem parkirnem prostoru, kjer nas je pričakoval naš referent za tujce, g. Leuninger. V procesiji smo šli ob pol desetih v cerkev, kjer so s škofom somaševali vsi duhovniki, ki so pripeljali svoje vernike. Petje je bilo v različnih jezikih, berilo v slovenskem, prošnje za vse potrebe so brali zastopniki v narodnem jeziku. Za darovanje so prinesli vsi zastopniki simbolične darove, ki so prikazali del domovine. Naš par v gorenjski narodni noši je oddal lepo košarico in šopek nageljnov. Tega je na koncu maše škof podaril g. Leuningerju kot priznanje in zahvalo za požrtvovalno delo za „tujce“.

Po maši smo se na dvorišču srečali in slikali s škofom, ki je zelo občudoval našo narodno nošo. Popoldan je bila potem v mestni dvo-

rani triurna kulturna prireditev, kjer so različne skupine prikazale svoje delo. Žal mi nismo bili zastopani, ker nimamo nobene primerne skupine. Mogoče nam z novim šolskim letom kaj uspe.

Naslednjo nedeljo spet ni bilo maše na našem področju, ker smo se udeležili binkoštnega srečanja v Gruitnu. Vreme nam je bilo naklonjeno, prav vroče. Srečanje je bilo zelo lepo in nikomur ni bilo žal dolge poti, saj je bil trud poplačan z duhovno srečo in družbo v večjem številu. Za uspešno binkoštno srečanje gre g. Mlakarju in g. Puclju vsa pohvala.

Mladinski pevski zbor iz Rakovnika nas je obiskal 23. junija. Najprej so se seznanili z življenjem „zdomcev“ in delom v naši župniji, potem pa smo si hitro ogledali mesto Frankfurt. Potepanje smo zaključili s sveto mašo, pri kateri so mlada grla res lepo prepevala. Salezijanski duhovnik, zborovodja, je pokazal, kako lahko mladi ljudje lepo pojejo. Po maši smo imeli še koncert v dvorani, kjer je mladinski dekliski zbor zapel vrsto narodnih in umetnih pesmi. Za odlično izvedeno petje so poželi zasluženi aplavz. Sledila je večerja. Kljub pozni uri kar nismo mogli nehati lepega večera. Napravili so še tekmovanje med dekliskim in fantovskim zborom: izzivi, kdo bo prej našel odgovor na določeno pesem. Zmagali so fantje 3:2, ker so bili hitrejši, čeprav ni bilo lahko. Zanimivo tekmovanje je pokazalo, kako bogata je slovenska pesem. Takih gostov si še večkrat želimo.

Še nekaj novic iz življenja župnije:

Cerkveno sta se *poročila* dva para: Ocepek — Škrabe in Likovič — Jazbec. Obema želimo božjega blagoslova.

V Hanau-u je *umrl* in bil pokopan Franc Medle. Žalujoci ženi izrekamo naše sožalje. V avgustu pa nas je po dolgi in težki bolezni zapustil Srečko Feltrin. Pokopali so ga doma na Bledu.

BOTTROP, BERGHEIM

Že nekoliko z zamudo, pa vendar se moramo iz našega župniškega

centra v Oberhausnu spomniti nekaterih pokojnih. Konec maja je v Bottropu *umrla* v 88. letu starosti ga. Helena Kott. Pokojna Kottova mama je bila ena tistih žena med nami, ki je nosila v sebi in znala izžarevati med nas ljubezen do vsega, kar jo je vezalo in jo spominjalo na slovenstvo in slovenski narod. Tako izrazito poudarjene in zdrave narodne zavesti ni mogoče vedno najti med Slovenci tukaj. Še zelo mlada je prišla v nemško Porurje in ostala tu do svoje smrti. V zakonu se ji je rodilo 9 otrok. Njenim otrokom in vsem, ki smo jo poznali, ostaja v spominu njen izreden življenjski optimizem. Vse, hudo in dobro, je znala enostavno povezati s svojim Bogom, v njem je našla oporo za svoj pogum. Kar neverjetna nam je bila njena radoživa energičnost in hudomušnost tudi v teh njenih zadnjih letih. Kadar smo bili skupaj, je hotela, da pojemo slovenske pesmi. Bog, ki jo je obdaril s takšnimi darovi, je po njej obdaril tudi nas. Spominjali se je bomo in prosili za njen večni blagor.

Na isti dan je v Bergheimu (Ertland) *smrt iztrgala* iz družinskega kroga dobrega družinskega očeta Ivana Krevsa. Neozdravljiva bolezen mu je do konca izžela telesne moči. Ivan je bil s svojim blagim značajem znan kot dobrodelnik mnogim rojakom in tudi Nemcem. Preprosto

Pokojni Ivan Krevs iz Bergheima

Ponosni in srečni starši Jožefa in Zdravko Zarabec so prinesli svojo drugo hčerko h krstu v kapelo Slovenske misije.

Družini Vidmar in Kresnik z Oliverjem in Katijo.

ni znal odreči pomoči. Kako so mnogi resnično cenili tega moža, je izpričevala izredno velika udeležba Slovencev in Nemcev na pogrebu. Ivan je zapustil ženo in tri otroke, ki ga bodo močno pogrešali. Gospod naj mu bo dobrohotni plačnik.

OBERHAUSEN

Zadnje mesece smo imeli v župniji Oberhausen nekaj *prav veselih praznovanj*. Na prvem mestu moramo omeniti *krstna slavlja*. Že aprila so prinesli starši Jožefa in Zdravko Zarabec iz Duisburga v kapelo naše slovenske hiše h *krstu* svojo hčerko Kornelijo. Omenili smo jih že v našem prejšnjem zapisu, tokrat prilagamo še fotografijo srečnih staršev in botrov s slavljeno seveda.

V maju sta prišli prav tako v Oberhausen kar dve družini iz Sauerlanda. Zdenka in Viktor Kresnik sta prinesla svojo hčerkico Katjo, Justina in Roman Vidmar pa iz Altene svojega prvorojenca Oliverja. Med nedeljsko mašo sta postala oba otroka tudi božja otroka. Vsa prisotna skupina Slovencev se je veselila z omenjenima družinama. Želimo jim tudi tu zdravje in blagoslov v vsakem pogledu.

Naj omenimo tudi *novoporočen-*

ce. V Biesfeldu sta si obljubila pred Bogom in pred ljudmi zvestobo do groba Ernst Burger in Linda Marija Dick. V Essnu pa v naši „slovenski kapeli“ Marijine bolnice Greti Pluzi in Werner Walz. Na obe mladi družini kličemo blagoslov in varstvo nebeškega Očeta in božje matere Marije.

nizozemska

Z veseljem sporočamo, da Zvon po slovesu g. Willemsa ni ostal sirota. *Novega pevovodjo* je Zvon dobil v osebi g. Antona Kropivška, ki je diplomirani profesor muzike. G. Anton izhaja iz znane Kropivškove družine v Lindenheuvelu, kjer so se vsi rodili s kakim glasbilom pod pazduho. Prepričani smo, da gre Zvon z novim pevovodjem lepi prihodnosti naproti. Iskreno čestitamo Zvonu in novemu dirigentu g. Antonu Kropivšku.

Mlado ognjišče: G. Franc Kropivšek, mlajši brat zgoraj omenjenega pevovodja g. Antona, je v Brunssumu sklenil zakon z gdč. Brigito Vernetnik. Tudi g. Franc je diplomirani glasbenik in deluje v Nemčiji. Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo obilje božjega blagoslova.

Slovenski piknik: v začetku septembra so Slovenci in njihovi prijaja-

telji organizirali piknik, ki je lepo uspel. Bilo je veselo.

Nenadna smrt blage žene: v Brunssumu je umrla zvesta članica Zvona in naše skupnosti ga. Marta Handler, roj. Iskra, roj. l. 1921 v Kamniku. Plemenito ženo bodo pogrešali ne samo mož g. Johan, številni otroci in vnuki, ampak mi vsi. Njena sreča je bila v tem, da je druge osrečevala. Za vsakega je imela dobro besedo. Dobrega Boga prosimo, naj našemu narodu še pošlje veliko tako dobrih mater. „Nobeno oko ni videlo in nobeno uho ni čulo, kar je Bog pripravil tistim, ki Njega ljubijo ter mu zvesto služijo.“

Žalujoci družini izražamo krščansko sožalje.

švica

ROMANJE V LURD

Že kar nekaj ustaljenega so postala naša nekajdnevna romanja ob prazniku Gospodovega vnebohoda. Tako smo se po lanskem romanju v Padovo letos podali v Marijino mesto Lurd.

V sredo, 15. maja, se nas je nekaj

slovinci ob meji

KOROŠKA

V Pliberku je daroval biserno mašo g. Jože Godina, doma iz Črenšovcev v Prekmurju. Skupaj z duhovnikom Jožefom Kleklom se je po prvi svetovni vojni boril, da je bilo priključeno Prekmurje k Sloveniji. Za časa delovanja v Grobljah je tamkajšnje lazaristovsko tiskarno spravil do zavidljive višine. Po vojni je dolga leta deloval v ZDA. Zadnjih 10 let pa pomaga v Caritas-hiši v Pliberku. — Podružnična cerkev v Št. Lenartu pri Železni Kapli stoji 1300 m visoko. Cerkev so zunaj in znotraj obnovili. 14. julija je škof Kapellari imel v njej zahvalno mašo. —

Pod vodstvom dr. Stanka Čegovnika so dijaki 4. A razreda Slovenske gimnazije doživeli izredno srečanje s papežem. V Castel Gandolfu so se udeležili v privatni papeževi kapeli njegove maše in se nato s papežem pogovarjali. Vsak od 30 navzočih je dobil rožni venec v spomin. — V Modestovem domu v Celovcu se je od 19. do 21. avgusta vršilo 24. srečanje zamejskih in izseljenskih duhovnikov. Predavanja so bila posvečena sv. bratoma Cirilu in Metodu. Udeležilo se ga je okrog 70 duhovnikov iz Tržaške, Goriške, Koroške in iz izseljenstva. En duhovnik je prišel iz Čila, eden pa iz Kanade. 21. avgusta so se duhovniki zbrali ob škofu dr. Kapellariju pri Gospe Sveti k somaševanju. — Letos je poteklo 25 let, odkar deluje Dom v Tinjah. Iz zapuščine dr. Alojzija Kuharja je dal prelat dr. Blüml zgraditi na temeljih proštije kleti in konjskega hleva novi dom, ki so ga pred petimi leti modernizirali. — V Stari vasi pri Št. Lipšu so dobili nov gasilski

dom. Predsednik gasilcev je podžupan Čemernjak. On ni pustil, da bi ob otvoritvi peli tudi slovensko, čeprav je Št. Lipš še skoraj popolnoma slovenski. Povabil je raje godbo na pihala. — Športno društvo Sele je praznovalo 25-letnico delovanja. Ob 25-letnici so zgradili ob nogometnem igrišču športne prostore, ki jih je blagoslovil predsednik društva mag. Ivan Olip. — V Galiciji je 22. avgusta umrl letošnji bisseromašnik Jožef Wutte. Pokopal ga je škof dr. Kapellari. — Na Obirskem so 1. septembra pokopali tamkajšnjega učitelja, narodnega delavca in pisatelja Valentina Polanška. Za slovenstvo na Koroškem je to huda izguba, saj je bil ta delavni mož rojen leta 1928 in bi mogel še veliko dobrega napraviti.

GORIŠKA

V juliju se je v Števerjanu vršil že 15. festival slovenske domače glasbe. Nagrado za najboljši zamejski ansambel

čez 30 romarjev proti večeru odpe-ljalo z vlakom proti Ženevi, kjer smo prestopili na francoski vlak, namenjen v Lurd. Vidno romarsko razpoloženje je odražalo notranjo radost, kakršna je navdajala že psalmista, ko je vzklíknil: „Razveselil sem se, ko so mi rekli: ‚V Gospodovo hišo pojdemo!‘“ (Ps 121, 1).

Drugi dan, t. j. na Vnebohod, smo dopoldne že bili na cilju. Po okrepiču in razmestitvi v hotelu smo imeli mašo v bližnji cerkvi. Popoldne smo šli k procesiji za bolnike, ki je zaradi dežja morala biti v baziliki Pija X. Zvečer pa smo se udeležili skupne procesije za vse romarje. Kako skrivnostno so razsvetljevale temo goreče sveče pod odprtimi dežniki kot pod enim samim ogromnim baldahinom! V glavi pa so se prepletale sprašujoče misli: „Ali tudi luč vere varujem — kot zdaj to svečo — pred dežjem zave-rovanosti v ta svet in pred vetrom tolikernih vplivov versko hladnega okolja? Kaj ne odpiram včasih brez potrebe dežnik nekakšno bojazljivo-sti, da bi drugi čim manj opazili mojo vernost? Kaj pa, če je vse moje življenje en sam dežnik, ki stalno zakriva vse božje v meni? Marija, naj se moje krščansko življenje ved-

no vsaj toliko vidi na zunaj, kolikor se vidi tale goreča sveča pod dežnikom!“

V petek smo imeli mašo v stran-ski kapeli lurške bazilike. Kakorkoli že, vendar je res, da človek na kra-ju, kjer vse govori o Marijinem prikazovanju, močneje doživlja njeno bližino in dobroto in zato tudi bolj vneto in zbrano, bolj zaupno in po-božno moli, poje in sodeluje pri ma-ši. Po maši smo si ogledali Bern-ardkino bivališče, opravili popold-ne pobožnost križčevega pota (v nar-avi) in se z avtobusom, ki smo ga nalašč za to priložnost naročili, odpe-ljali na ogled hiše, staje in pašnika, kjer je Bernardka živila in delala kot pastirica ovac pri materini prijateljici. Hvala Bogu, da nismo šli peš, sicer bi bili do kože premoče-ni! Namesto skupne procesije je ta večer bila zaradi dežja le krajša pobožnost pri lurški votlini. Zato so, ko je dež ponehal, vsaj nekateri odšli že v pozni uri k votlini, da bi se z molitvijo (ročnega venca) za ta dan poslovili od Marije.

In že je bila tukaj sobota. Kot navadno, smo imeli po zajtrku mašo (čeprav bi bil bolj primeren obratni vrstni red, a ni šlo) v isti cerkvi kot prvi dan. Nato smo si v bliž-

njem muzeju ogledali Bernardkino in Jezusovo življenje, na kratko prikazano v figurah. Odpravili smo se še na grad in v grajski muzej, popoldne pa se v Bernardkini pano-rami še enkrat srečali z njenim življenjem. Med vsemi temi ogledi in skupnimi pobožnostmi, jedilnimi obroki in počitkom, pa je vsakdo brž pohitel pred lurško votlino, kjer se je zase na tihem pogovarjal z Marijo...

Ker nismo imeli posebnega vodi-ča, smo se znašli kar sami. Zato naj bo zlasti tistim najbolj iznajdlji-vim izrečena še posebno lepa zah-vala.

V poznem popoldnevu smo se z avtobusom odpeljali na železniško postajo in nato z vlakom proti do-mu. V Ženevi nas je seveda čakal švicarski rezerviran vagon, vendar je zaradi svoje točnosti in naše po-časne „hoje čez mejo“ (kar pa ni bila naša stvar) odpeljal prazen proti Zürichu. Odpeljati smo se pač morali z naslednjim vlakom.

Lepo je bilo romanje, lep bo ostal spomin nanj, zato pa naj velja najlepša hvala in zahvala tistim, ki so romanje pripravili in vsem, ki so se ga udeležili ter tako ali drugače sodelovali. Na svidenje drugo leto!

je dobil Taims iz Opčin, nagrado za najboljšo melodijo pa ansambel Franci Zeme. — Slovenski goriški skavti so letos taborili v Krki blizu Dvora na Dolenjskem. Na taborjenju sta bila tudi dva fanta in dve dekleti iz Pariza. — Katoliški glas prireja že devet let potovanja na tuje. Letos so se peljali skozi Avstrijo na Madžarsko in potem spet nazaj na Dunaj, v Mauthausen in Linz. Potovanja se je udeležilo 47 oseb. — Srečanje treh narodov (tržaška, videmska in ljubljanska škofija) je bilo letos 17. avgusta v Trzizmu (Tricesimo) nad Vidmom. Udeležilo se ga je 6 škofov, trije ljubljanski, dva videmska in koroški škof. Bogoslužje je potekalo v petih jezikih: latinsko, furlansko, italijansko, nemško in slovensko. — V Ljubljani je umrl nekdanji podravnatelj goriškega semenišča in profesor teologije, dr. Ivo Juvančič. Po vojni je zapustil duhovniško službo, a je pod papežem Pavlom VI. uredil svoje razmerje do katoliške Cerkve. Bil je zelo nadarjen in tudi velik narodnjak. — Cerkev sv. Roka v Nabrežini je praznovala svojo 190-letnico dograditve. Ob tem jubileju sta gostovali dve priljubljeni folklorni skupini iz Kanade: Planika in Naš glas. Jubilejno mašo je pa daroval škofov vikar dr. Oskar Simičič.

TRŽAŠKA

Dva avtobusa slovenskih Tržačanov je poromalo v švicarski Einsiedeln. Ogleдали so si tudi Renske slapove pri Schaffhausnu. — Vsakoletno Giril-Metodovo slavlje na Vejni je bilo letos še posebej slovesno. Maševanju koprškega pomožnega škofa Piriha so se pridružili razni jubilarji od zlato-mašnika pa do novomašnika. — Tržaška slovenska Vincencijeva konferenca je poleti priredila dve koloniji v Comegliansu. V julijski koloniji je bilo nad 60 otrok, v avgustovski pa nad 40. Otroke je obiskal tudi tržaški škof Bellomi. — Za Veliki Šmaren je nad 8000 ljudi obiskalo Marijino božjo pot na Repentabru. Jutranjo mašo je imel škof Bellomi. — Od 31. avgusta do 1. septembra so bili v Finžgarjevem domu na Opčinah že dvajseti študijski dnevi, znani pod imenom Draga. Predavatelji na tej prireditvi so bili iz povojne generacije: iz Argentine, ZDA in iz Nemčije.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Zelo lepo je potekel obisk melbournskega nadškofa, ki je obiskal slov. kat. Misijo sv. Cirila in Metoda ob 1100-letnici smrti sv. Metoda. Udeležil se je slovenskega bogoslužja, ki ga je začel in na koncu podelil blagoslov. Tudi pridigal je. Po maši si je ogledal Misijo in ostal z ljudmi pri skupnem kosilu. Nadškof pozna Slovence še od časa študijev v Rimu na Propagandi, kjer je bil prelat dr. Jezernik njegov vicerektor. — Pred dvema leti je bilo v Skladu za dom počitka okrog 77.000 dolarjev. Ta znesek se je povišal za 362.000 dolarjev. V tem znesku je denar od prodaje dveh hiš, ki sta jih Misiji zapustili dve Avstralki. Sklad ima trenutno v banki 408.000 dolarjev. — V Adelaidi so 19. junija ustoličili novega nadškofa. Tudi slovenska skupina se je deloma v narodnih nošah udeležila ustoličenja. — V Sydneyu je bila 7. julija skupna proslava na čast sv. Cirilu in Metodu. Mašo je imel apostolski pronuncij, ki je prišel iz Camberre. Po maši je bil na igrišču kulturni spored. Slovence je predstavila folklorna skupina sydneyškega Slovenskega društva. — Igralska skupina iz Brisbana je v juniju gostovala v Sydneyu. Zaigrali so šaloigro Špelca v Ljubljani, česar so bili sydneyški rojaki zelo veseli. — Senator Miša Lajovic, po rodu Ljubljčan, se je po 10 letih poslovil od senata. Menda je bil prvi senator iz priseljenih etničnih skupin. Bil je tudi vedno zaveden Slovenec.

ARGENTINA

Igralska skupina v Carapachayu je postavila na oder Jalnovo igro Dom. — V okviru kulturnih večerov Slov. kult. akcije je predaval dr. Jože Velikonja, profesor na Washingtonski univerzi (Seattle — ZDA) o povezanosti v slovenskem kulturnem prostoru. — Mendoški Slovenci so že pred leti postavili

v Puente del Inca (2000 m) svojo koč, ki je dobila ime Kastelčeva koč, po izseljenskem duhovniku Jožetu Kastelcu, ki se je na Aconcagui smrtno ponesrečil. Zaradi gradnje avtoceste so morali koč prestaviti. Ob tej priložnosti so jo modernizirali in povečali. V njej je sedaj 24 ležišč. — Ob 300-letnici rojstva Bacha in Händla je glasbena ustanova Festivales musicales de Buenos Aires priredila Händlov oratorij Izrael v Egiptu. Kot solistka je tam nastopila tudi Slovenka Bernarda Fink, ki je od vseh bila deležna najboljših ocen. Prireditvev je bila v teatru Colon. — Otroci slovenske šole v Slovenski vasi so pod vodstvom ge. Zdenke Jan naštudirali italijansko igrico Pinocchio, slovensko Postržek. — Novi Slovenski dom v Mendosi je že toliko napredoval, da so v njem maše in tudi kulturne prireditve. Seveda bo pa treba še marsikaj dokupiti in dodelati. Da bi finančno pomagale, so žene pripravile lep družabni dan s postrežbo. Posebnost so bile domače krvavice.

ZDA

V Chicagu je obhajal svojo zlato mašo p. dr. Kalist Langerholz OFM, upokojeni profesor in duhovni pomočnik na fari sv. Štefana v Chicagu. Rojen je bil v Beljaku, kjer je oče delal pri železnici, drugače pa je rod iz Stare Lake na Gorenjskem. Zlate maše se je udeležil tudi njegov starejši brat, frančiškan p. Ildefonz. Ena od sester, sr. Kalista, je bila dolga leta misijonarka na Kitajskem in na Formozi. — V tiskarni, kjer tiskajo Ameriško domovino, so sredi junija dobili nov tiskarski stroj. — V Triglavskem parku milwauškega slovenskega kulturnega društva Triglav so ob 40-letnici slovenske tragedije obhajali spominski dan. Vsa prireditve se je vršila v dvorani. Najprej je bila maša z govorom dr. Jožeta Goleta, nato akademija z recitacijami. Glavni govor je imel ing. France Grum. Pri spominskem dnevu so sodelovali tudi Slovenci iz Chicaga, Waukegana, Lemonta in Racina. — Ob 40-letnici Vetrinjske tragedije je bila na Slovenski pristavi pri Clevelandu spominska proslava. V soboto, 15. junija, je bila ob sončnem zahodu najprej komemora-

cija pri kapelici, nato procesija z baklami in kres. V nedeljo je ob devetih bil odhod avtomobilske povorke iz Cleavelanda, ob 11. uri pa je bila maša. Povorka je bila dolga 5 km. — Ob 40-letnici pokola slovenskih domobrancev je izšla druga izdaja Bele knjige. Knjiga vsebuje 13.222 imen slovenskih žrtev komunistične revolucije. — Tudi v Lemontu so se spominjali konca vojne in vetrinjske tragedije. Svečanost je bila 29. junija pri Mariji Pomagaj. Sodeloval je zbor Slovenska pesem.

KANADA

Pri župniji Marija Pomagaj so nabrali za karitativne namene (Share Life) kar 20.807 dolarjev. — V župniji Marije Brezmadežne so 1. junija imeli spominsko pobožnost za 40-letnico konca vojne in vetrinjske tragedije. Glavni celebrant in pridigar je bil škof dr. Lojze Ambrožič, ki je sam tudi osebno doživljal tiste dni, saj je bil v Vetrinju. Sodelovala sta oba cerkvena pevška zboraz iz župnij. Cerkev v Novem Torontu je bila nabito polna. Drugi del komeemoracije je bil v dvorani. Dr. Tone Štukelj je nakazal v govoru pogoje za narodno spravo, kar pa so komunistični oblastniki doma odklonili. — Pripravljani odbor za starostni dom Lipa se je odločil, da bo začel poletni zgradnjo doma za naše stare. Predsednik odbora je župnik g. Janez Kopač, gradil bo pa gradbenik Jože Kastelic. — Na slovenski cerkveni pristavi v Boltonu pri Torontu so 7. julija priredili Katoliški dan, posvečen 1100-letnici smrti sv. Metoda. Kulturni program je pripravil g. Vilko Čekuta. — Na Veliki Šmaren je obiskal župnijo Marija Pomagaj mariborski pomožni škof dr. Smej. Po maši so verniki priredili škofo akademijo.

**berite
in širite
našo luč!**

SVOBODNA SLOVENIJA:

MISLI O SLOVENSKI BODOČNOSTI

prof. dr. Ljubo Sirc, Anglija

(nadaljevanje s str. 13)

darsko sposobne, da bi bili oni bogati namesto njih, je tudi nemoralno, ker je doslej socializem prevladal samo z nasiljem.

Res je, da je v zadnjih letih nasilje le popustilo in so vsi komunistični režimi postali nekaj manj napadalni in brezobzirni, toda še vedno vztrajajo pri tem, da edino komunistično vodstvo pozna resnico in ima zato pravico vladati. To je samo po sebi nasilno in neznanstveno, ne glede na to, ali komunistična policija divja nekoliko bolj ali nekoliko manj.

Vodilni komunisti še vedno proglašajo vsakogar, ki ni za socializem, ali je celó le proti oblasti partije, za „ljudskega sovražnika“. To je pokvarjenost prve vrste, ker nihče, ki je pri zdravi pameti, ne more zares misliti, da ima edino on prav, da edino on ve, kaj je dobro za ljudstvo. Če ni pokvarjenost, je skrajna omejenost in domišljavost.

Vse to je še toliko hujše, ker so komunistični režimi podpisali helsinške listine, v katerih je jasno rečeno, da ima vsakdo pravico povedati svoje mnenje in da ga ne sme vsiljevati drugim. Seveda se jih ne držijo in je bil podpis prevvara, kar je povsem v skladu z marksistično-leninistično taktiko, ki predpisuje prevaro in nasilje, če gre za to, da je treba socializmu pomagati do zmage.

Po mnenju marksistov je namreč socializem taka vrednota, da so v boju za oblast tistih, ki hočejo uvesti ali očuvati socializem, dovoljena tudi najbolj nemoralna sredstva, vštevši množično pobijanje.

Ljudem so dopovedali, da bo pod socializmom vse pravično, lepo, dobro, bogato, in kdo more biti proti pravici, lepoti, dobroti in blagru? Edino, kar nam še nihče ni povedal, je, kako naj pridemo do tega, da bo vse tako popolno. Predvsem bi nam moral biti vsakdo sumljiv, brž ko ponuja popolnost, ker bi si morali biti na jasnem, da popolnosti na tem svetu ni, iz prestopnega razloga, ker ljudje sami nismo popolni.

Če ni pri nas danes večje revščine, kot je, gre zasluga predvsem prihrankom gastarbajterjev, ki so jih toliko preklinjani tuji kapitalisti tako „izžemali“, da so za naše razmere bogati, vsekakor precej bolj bogati kot delavci, ki so ostali doma in so zanje tako nesebično skrbeli naši komunisti...

Kakšen ogromen „napredek“ je, če nekdo najprej trdi, da je Stalin najpopolnejše bitje, ki vse vé in vse razume, nato pa iz njega naredi zlodeja, ker je Stalin hotel v svoji vsevednosti prav njega, določenega voditelja, spraviti s poti. Odslej velja po mnenju tega določenega voditelja, ali določenih voditeljev, da ne vé vsega Stalin, temveč da vedó vse „jugoslovanski določeni voditelji“ in da imajo zaradi tega oni pravico vladati. To je stalinizem brez Stalina.

Rečemo lahko, da Slovenci ne bomo mogli nikamor naprej, dokler se ne znebimo komunistične vlade in komunistične ideologije. To seveda ne pomeni, da bi morali ljudem prepovedati, da verjamejo v marksizem, toda preprečiti moramo, da ga z nasiljem nalagajo ostalim. Brez tega za Slovence ni novih poti.

Z vsó resnobo moram pripomniti, da imam Kardelja za navadnega bedaka. Čas je, da nas popade sveta jeza ob misli na ljudi, ki so toliko domišljivi, ki toliko govorijo in napravijo toliko škode in zla kot Kardelj. Če Slovenci hočemo naprej, moramo ven iz besedne megle, ki jo je širil Kardelj in ki jo širijo njegovi učenci. Moje mnenje je, da je glavna skušnja, ki so si jo Slovenci mogli pridobiti po vojni, ta, da je komunizem tudi v kardeljevski varianti poniglavost in nesmisel.

SVOBODNA SLOVENIJA, Buenos Aires, 4. jul. 85/2.

nov
slovenski
film:

leta odlo- čitve

Po nekajmesečnih ovinkih je le prišel v kino novi slovenski film *Leta odločitve*, delo dveh novincev v tem poslu, scenarista Branka Gradišnika in režiserja Boštjana Vrhovca. Gre v resnici za pravi slovenski film tudi v tem smislu, da smo spet dobili delo, ki pripoveduje tudi čisto pravo slovensko usodo, ki ni od danes, ampak je znana že od včeraj.

Za kaj gre v *Letih odločitve*?

Ni naključje, da se je sedaj še film, tako kot že nekaj let to zelo dobro opravlja leposlovje, obrnil v našo sedanost in bližnjo preteklost, ki je bila zaznamovana tudi z Golim otokom, pojavom politične „nujnosti“, ki se sedaj prav prek umetnosti razkriva kot vzliščje mnogih človeških usod, tragedij in novih spoznanj. Zadnje obujanje tega časa je pokazalo, da sploh ni šlo za gladko belo cesto, ampak je bilo v resnici potovanje skozi ta čas za mnoge vožnja nad prepadom in v soteski, od koder so mnogi prišli potolčeni ali vsaj močno prestrašeni, če se jim ni zgodilo kaj hujšega. To pa je umetnost tudi spodbudilo, čeprav ji družba za to ni posebej glasno ploskala, da je začela iskati na teh poteh in stvari umetniško pripovedovati.

Filmska pripoved se začne trideset let po vojni, ko revolucionar Zgonc, lepo ohranjen možki (igra ga Boris Cavazza), sicer že v poku-u, v svoji prostorni villi pod gozdom

na obrobju mesta piše revolucionarne spomine. Živi s svojim očetom, zadetim od kapi, ki pa je še toliko pri močeh, da ima ves čas v zavesti nekatere postaje svojega pa tudi sinovega življenja. V ta moški svet se vrne še tretji, sin Peter (igra ga Boris Ošlak), ki je odslužil vojake in se z očetom sporazume, da mu bo pomagal pisati spomine. Toda ded in Peter se v samotnih urah ujameta v pogovor, veliko bolj odprt, kakor je odprt pogovor z dekletom, za katero se izkaže, da ni le njegovo dekle, temveč tudi očetova ljubica.

Peter pa se hoče dokopati tudi do resnice o svoji materi, ki jo je vzel informbirojevski čas. Celo bolj ga muči vprašanje, kaj se je zgodilo z njegovo materjo, kakor pa ga zanima dekle, še zlasti potem, ko najde nekdanjo domačo služkinjo, ki je pobegnila od njih.

S pomočjo deda, ki po drugem udaru kapi že bolj v blodnjah kakor v zavesti po koščkih odstira Petru življenje matere in revolucionarja Zgonca, zasluti, da je imel njegov oče pomembno vlogo pri materinem odhodu na Goli otok.

Zdi se, da bo šel Peter v tem iskanju do konca, videti je kakor neomadeževani, ki je poklican, da sodi in razsodi. Ljubezensko razmerje z nekdanjo služkinjo ga napravi za dokončnega očetovega odpadnika, najde si neugledno službo, ker ni očeta, ki bi mignil s prstom in

priskrbel stolček, ki naj bi z leti postajal udobnejši.

Srečanje z bratom, ki se je že dosti prej razšel z očetovo revolucionarno dediščino, pa je zanj opomin, da se mu utegne primeriti nekaj, česar se tisti hip še niti ne zaveda.

Petra obsede misel, da je oče moral imeti tudi nekaj s služkinjo, sicer ne bi bila pobegnila od njih. Prisili jo, da mu to „prizna“, besni sin mora zdaj obračunati z njo in dokončno tudi z očetom; pričaka ga v gozdu, kjer si dobro ohranjeni revolucionar s tekom nabira novih moči. Peter nameri na svojega očeta pištolo z besedami: „Kaj si storil materi?“ Zgonc hladno odgovori, da jo je bilo treba prijavit, ker je bila informbirojevka, da pa se je pozneje pokončala sama. In slednjič Peter tudi zve, da Zgonc sploh ni njegov oče.

Iz filma zvemo še, čeprav dokaj nejasno, da je v zvezi s služkinjo Peter storil kaznivo dejanje, za kar sledijo kazni. Tu pa se pojavi „dobri oče“, revolucionar Zgonc, ki pri ustreznih oblasteh doseže, da se Petrova uradna mapa zapre, in sicer tako, da skesani sin predstavniku oblasti, ki ga vzgojno treplja po rami, prizna svoje grehe in se opraviči.

Tako se torej končajo neka leta, pride odločitev, začneš novo življenje, in sicer tako, da se opravičiš družbi; ne rečeš pa „oprosti!“ ne tistemu, ki si ga prizadel ali celo pogubil, in ne groziš se ne v sebi, da si pravzaprav prodal svojo dušo.

Zadnja slika in filmu, ki je pravzaprav najbolj pretresljiva, kaže dogodek deset let pozneje. V okrogli dvorani Cankarjevega doma je slovesna predstavitev debele knjige spominov revolucionarja Zgonca, *Leta odločitve*, ki je sicer za deset let bolj elegantno siv, zato pa je nekdanje Petrovo dekle še vedno vse cvetoče, z vso nujno poudarjeno eleganco seveda, in Peter ves svetel v obraz, kakor da bi ga obsijala svetloba s Sinaja.

Ali je dekle tisti hip očetova ali sinova žena, je popolnoma vseeno. Pomembno je, da je v tem slovesnem trenutku navzoč tudi Peter, ki je gotovo pripomogel k izidu očeto-

vih spominov. Tako se je uresničila tudi bratova napoved, da bo iz Petra iskavca nastal Peter „spokornik“, ki pa je za svojo pokorščino dobil tudi ustrezno nadomestilo.

Ko smo takole preleteli Leta odločitve, se človeku pravzaprav šele zastavlja tisto temeljno vprašanje: Kako je človek zavezan zgodovini, ali če hočemo, tudi družbi in stvarnosti? Ali samo s svojimi dejanji, ki so v družbi ocenjena kot dobra ali slaba in ki so edina tudi znana, ali pa tudi z vsemi tistimi notranjimi vzgibi in dejanji, ki so pogosto na meji človeškega, nevredna človekovega bistva?

Če gledamo revolucionarja v trenutku, ko predstavlja knjigo svojih spominov, in Petra kot uslužnega pomočnika, ki je pomagal iztrgati pozabi del revolucionarne preteklosti, se zdi, da je vse prav, kajti zgodovina je dobila nov prispevek za svoje raziskovanje, novo pomembno dejstvo, družba pa novo pričevanje, ki bo potrdilo pravo smer, pa še spokornika, ki bo z vsemi silami pomagal soustvarjati novo stvarnost družbe, ki mu je velikodušno odpustila. Na zunaj torej vse prav, nobene greha, nobenega madeža.

Če je v resnici tako, potem film ni povedal več kot to, da ljudje lažejo sami sebi. Če pa je hotel opozoriti, da s „srečnim koncem“ prav-

zaprav še ni nič končano, ampak je to šele začetek človeške drame, je zadel v črno.

Ali ni potemtakem, preprosto povedano, spregovoril o tem, o čemer govorijo kritični spremljevalci družbenega dogajanja, filozofi, sociologi itd., da je kriza samega človeka. Preprosto vprašanje se namreč glasi, ali je nravno vprašljiv človek družbi v dobro ali pa je to vendarle rakava celica. Mar moramo daleč

po zglede, da bomo odgovorili na to vprašanje?

Drama človeka in družbe pa je tu pred nami, ne od včeraj, še manj od danes; kar naprej se ponavlja, ker ljudje družbi kažejo prijazen in dobronoben obraz, v zavetju noči (za zidovi, pod odejami) pa kradejo drug drugega in drug drugemu. Družba pa slavi prijazen obraz in besede zvestobe...

(Nace Polajnar, DRUŽINSKA PRILOGA 85)

Slovenska preišljevanja

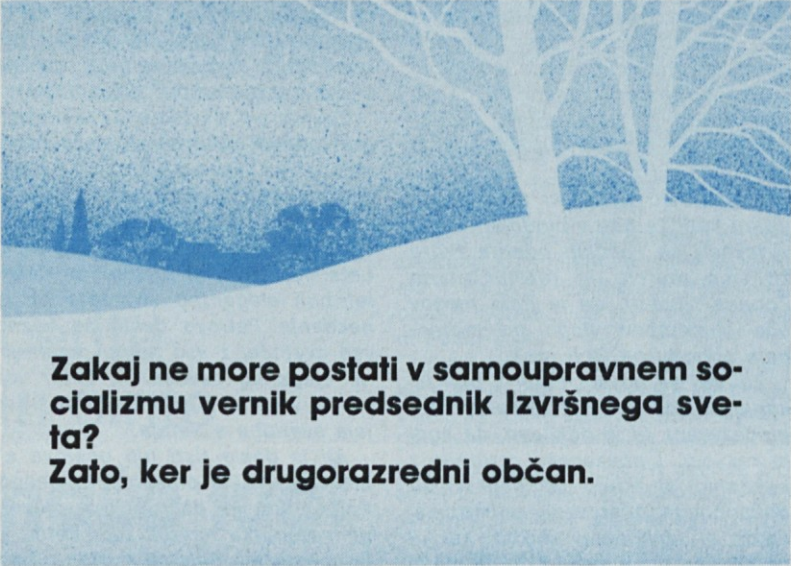
Prihodnost slovenskega naroda in kulture

ŽIVLJENJSKI UDAREC SREDNJEVROPSKIM NARODOM — TUDI SLOVENCEM

Razmišljanje slovenskega pisatelja in filozofa MARJANA ROŽANCA z naslovom „Lepa smrt“ na ljubljanski tribuni je izzvalo zelo nasprotujoče si odzive. V njem Marjan Rožanc razvija svoj pogled na usodo malih narodov srednje Evrope v tem stoletju, ki jih od leta 1945 v

kolesje svojega političnega mlina vedno bolj stiskata obe velesili. „Ne umiramo namreč sami,“ pravi Rožanc, „z nami umira ves ta obsežen umirjeno baročni prostor od Trsta do Baltika, ki je tako neopredeljivo poimenovan s srednjo Evropo, z nami umirajo Hrvati, Čehi, Slovaki, Madžari in Poljaki, če ne celo Bavarci...“ Vzrok tega umiranja vidi Rožanc v počasnem a vztrajnem izginjanju tistega kulturnega izročila, ki je te narode oblikovalo in pripomoglo k njihovi narodni zavesti. Ugotavlja tudi, da so ti narodi rastle iz kulturne zavesti in ne iz politične moči: „... bili so in ostali kultura, ne pa tudi osvajalna soldateska... Postali so glasniki evropske pravice do svobodne osebnosti...“

A usodo srednje Evrope svobodnih narodov je vsaj zaenkrat zapečatila Jalta. „Tako je srednja Evropa postala, kar je: negotovost majhnih narodov med vzhodom in zahodom. Značilnost teh majhnih narodov v tem neusmiljenem primežu pa je v tem, da je njihov obstoj vsak trenutek vprašljiv, da lahko vsak trenutek izginejo iz obličja sveta in da se pripadniki teh narodov te smrtne nevarnosti vsak trenutek zavedajo.“ Seveda takšno mišljenje ne more biti všeč tistim politikom, pa naj bodo to slovenski ali kateri-

Zakaj ne more postati v samoupravnem socializmu vernik predsednik Izvršnega sveta?

Zato, ker je drugorazredni občan.

koli, vzhodni ali zahodni, ki imajo krivično in nasilno Jalto za edinega zanesljivega poroka svetovnega mira. Kajpak na račun teptanja in življenjskega ogrožanja malih narodov. Prav zato, pravi Rožanc, ne moremo in ne smemo mimo dejstva, da „je ta svetovljanska kultura, ki nima generalskih epolet, zdaj zapisana smrti“.

Slovenci smo se že leta 1918 odločili za novo zgodovinsko možnost v zvezi južnih Slovanov, v skupni državi Jugoslaviji. A kot vse kaže, se naša pričakovanja niso uresničila. „In danes, skoraj po sedemdesetih letih te Jugoslavije se naša nepovezanost s tem prostorom potrjuje spet in spet: naša poglavitna življenjska žila, po kateri izmenjujemo svoje duhovno in materialno bogastvo, je še vedno južna železnica, ki pelje z Dunaja v Trst. Jugoslavija ni in ni naš organski družbeni in gospodarski prostor, v katerem bi se lahko konstituirali kot družbena in ekonomska moč, tudi ni naš enotni kulturni prostor, ampak še vedno le politična zveza, ki jo ohranja sporazum nemočnih,“ ugotavlja Rožanc brez olepšavanja. Za povojno slovensko komunistično vodstvo pa pravi: „Ta partija nas — kolikor nas trga iz srednjeevropske kulture — celó slabí in nam jemlje veselje do življenja... vsiljuje tudi religijo ateizma in Človekობოგა, ki je zahodna in vzhodna religija, nikakor pa srednjeevropska religija.“

Rožanc ugotavlja, da slovenska partija z razredno (komunistično-leninistično) politiko hromí vse gospodarske sile naroda in duší možnost socialnega boja. „Tako ta partija ni sprta samo z Bogom, ampak tudi sama s seboj. Nenehoma nas mobilizira in kliče kvišku, k strnitvi vrst in v boj in nam za mobilizacijo vseh človeških moči ponuja samoupravljanje in delegatski sistem, obenem pa brez spoštovanja človekove božje svobode — čepi nad nami kot koklja nad piščanci in kot edina odločujoča volja, ki v kali blokira vsako spontano voljo,“ pravi Rožanc.

Rožanc vidi dva vzroka za umiranje narodovih moči: razdeljeno Evropo in izključni monopol komunistične partije nad vsemi narodovi-

mi silami. Ostati zvest samemu sebi, ugotavlja Rožanc, pomeni sprejeti to umiranje. „Umreti lepo se pravi vzljubiti vse tisto, kar smo, čeprav je zapisano smrti ali pa celo prav zaradi tega, ker je zapisano smrti. Sprejeti, če ne vzljubiti Jugoslavijo, ki je najbrž ta trenutek še vedno naša edina politična varianta, obenem pa stremeti k narodni državi, ki je naša neodtujljiva srednjeevropska dediščina,“ pogumno sklepa svoje razmišljanje Marjan Rožanc.

KRIVDA SLOVENSKE KOMUNISTIČNE OBLASTI DO NARODA

Znani mariborski publicist TONE PERŠAK je v svojem premišljevanju neprizanesljivo bral levite slovenskim politikom, ki so v največji meri odgovorni za težek položaj slovenskega naroda v Jugoslaviji. Tako ugotavlja, da je slovenska politika kljub protestom končno vedno pristala na ukrepe beograjske vlade, ki so posebej prizadeli življenjske koristi slovenskega naroda. To je skoraj naravno, „saj jo zanima ohranitev sistema, ohranitev sebe v sistemu, kar pomeni predvsem ohranitev vzpostavljenih razmerij in dosežene hierarhije“.

Zatem našteva nekaj odločitev zvezne jugoslovanske vlade proti koristim slovenskega naroda, na katere je slovenska vlada končno le pristala. „Gre za že razvpite probleme v zvezi z omejevanjem uvoza tuje strokovne literature... vse bolj smo odvisni od srbohrvaških prevodov, o čemer nazorno pričajo tudi izložbe nekaterih naših knjigarn... Slovenci smo iz dneva v dan kulturno bolj odvisni od drugih republik... Gre potemtakem za neke vrste kulturno kolonizacijo, za katero ne želim trditi, da je namerana, vendar stoji za njo jasno formulirano politično hotenje, a zanikati je ni mogoče, kakor tudi ni mogoče zanikati dejstva, da je zanjo soodgovorna tudi slovenska politika.“ Dalje ugotavlja Peršak, da „... gre za uvoz slovenskih knjig, ki izhajajo v Celovcu ali Trstu in so sestavni del slovenske nacionalne kulture.“

**vzemite si 5 minut
za premislek!**

**ne hodi piť kala,
kadar imaš čiste
vode!**

Te knjige so pravzaprav obravnavane kot tuja literatura in je v bistvu enako težko, vsaj do nekaterih, priti do njih kot do nemških, francoskih, angleških ali ameriških knjig.“

Peršak je jasno spregovoril tudi o dolžnosti matične Slovenije do zamestva: „Obenem smo seveda mi kot tu živeča večina Slovencev odgovorni za prihodnost in obstoj Slovencev izven Jugoslavije in zlasti za uresničevanje naših skupnih teženj po enotnosti in celovitosti, po združenosti Sloveniji.“

Zatem je Peršak jasno in brez strahu spregovoril o neodgovornosti slovenskih politikov do slovenskega naroda: „S stališča prihodnosti slovenskega naroda, ki mu celo nekateri slovenski politiki sami napovedujejo pretopitev in spojitev s pripadniki drugih današnjih jugoslovanskih narodov v nekakšno novo skupnost, je slovenska politika po moje neposredno odgovorna tudi za to celoto slovenskega naroda in te odgovornosti je ne more rešiti in osvoboditi nobena današnja kriza ali stabilizacija.“

Ob koncu je Peršak spregovoril še o gospodarski kolonizaciji Slovenije s strani Beograda. Povedal je,

„... da znaša slovenski proračun za leto 1985 ca. 57 novih milijard, od tega naj bi bilo 36 novih milijard namenjeno za prispevek v proračun SFRJ. Torej 36:21 v korist federacije“. Prav tako je povedal, „... da tudi Slovenija s svojo tehnologijo danes sodi med nerazvite dežele“. Zatem je končal: „To meji v

resnici že na izkoriščanje in prav v tem je iskati eno od bistvenih razlag za tehnološko zaostajanje Slovenije, za kar je nedvomno, po mojem pač, odgovorna tudi slovenska politika, ki na ta nesorazmerja pristaja.“

SLOVENSKI JEZIK V POLITIKI IN NA TV

O tem občutljivem predmetu je spregovoril pesnik JANEZ MENART. Takoj na začetku je pojasnil: „Raznih nerešenih vprašanj je žal toliko, da vseh nikakor ne bi bilo mogoče skrbno in tehtno pregledati niti na mnogo širšem posvetovanju, kot je tole naše.“ Nadalje je rekel: „Ustrezne analize zadnjih let namreč jasno kažejo, da se v tem smislu čuti ogrožena že dobra tretjina Slovencev.“

Menart je odprl tudi vprašanje rabe slovenskega jezika v zveznih ustanovah, do česar imamo tudi po ustavi vso pravico. Menil je, da slovenski politiki sami izpodkopavajo ustavo, ko te pravice ne uporabljajo in rajši govorijo polomljeno srbohrvaščino. Vsak posamezni politik, meni Menart, lahko govori zasebno, kakor mu je prav: „Kot naš predstavnik pa te pravice nima, dokler mu je ne damo mi, državljani socialistične republike Slovenije, ki smo ga izvolili za svojega predstavnika.“

Zatem je obširno in z dokazi spregovoril o podcenjevanju slovenskega jezika na slovenski televiziji, ki je zelo pomembna kulturna ustanova našega časa. Menil je, da je malomarnost odgovornih krogov zelo velika, prav tako pa tudi neodgovornost. Odločno se je zavzel za spoštovanje vseh ostalih jezikov jugoslovanskih narodov, a tudi za dosledno uveljavljanje slovenščine v vseh javnih ustanovah, do česar imamo vso pravico.

NEMOČ DUŠEVNIH IZSELJENCEV V DRUŽBI

Prispevek pisatelja IGORJA TORKARJA je bil prav gotovo najbolj drzen in izzivalen. To je razumljivo, saj je Igor Torkar prestal v povojni Jugoslaviji dachauske procese in zaporno kazen. Zloglasni dachauski

procesu so bili izmišljena obtožba tistih slovenskih predvojnih komunistov, ki so prišli v nacistično taborišče Dachau in ga preživeli. Nekatere teh ljudi je slovensko komunistično vodstvo z vednostjo Tita (nekatere menijo, da celo po ukazu Moskve) obsodilo sodelovanja z gestapom, češ da bi sicer ne preživeli Dachaua. Na ta način so se hoteli znebiti odločnih ljudi, ki se niso pokorili vodstvu partije.

Igor Torkar je v romanu „Umiranje na obroke“, ki je izšel leta 1984 v Ljubljani, opisal svojo usodo v dachauskih procesih in zapor, ki je sledil, kot tudi vsa poznejša naganja. Roman je bil v nekaj tednih razprodan in je doživel že ponatis. Posamezni izobraženci in pisatelji so javno zahtevali pojasnitev takratnih zločinskih okoliščin, a je niso dobili.

Na ljubljanski tribuni je Igor Torkar brez usmiljenja ožigosal slovensko povojno družbo in politično vodstvo. Takole pravi: „Ta čas je danes in od vekomaj, na žalost, približno enak, kajti od vekomaj so in bodo ljudje povsod približno enaki. Tiranije, desne in leve, vse so si podobne.“

S temi besedami je začel analizo stanja kulture v slovenski povojni družbi, ki je bila in je še vedno na milost in nemilost prepuščena pe-

ščici „izbrancev“, ki jo samovoljno krojijo, tiste pa, ki se jim ne uklonijo, prej ali slej izrinejo v duševno izseljenost — v molk. Istočasno pa si „ponarejevalci“ resnice, ugotavlja Torkar, privoščijo poljudno prikrajanje raznih poročil in prispevkov za razne časopise, kakor pač odgovarja dnevni politiki. „Vse današnje nevarnosti za slovenski narod, za slovensko kulturno politiko povzroča predvsem moralno hiranje nekaterih kadrov naše politične — že dolgo let — prve lige...“

„Čeprav marsikateri OBLASTI izobražen narod od vekomaj ni preveč všeč, ker z njim težje manipuliraš, je vendar naša dolžnost, da odločno povemo tudi za našo rabo: Nekulturnim, neizobraženim Slovencev opazno hira nacionalna zavest,“ pravi Torkar.

V svojem premišljevanju se Torkar ves čas pogovarja s „fiktivnim aktivistom“ („namišljenim zagancem“), ki ga je mogoče prepoznati kot glavnega urednika sobotne priloge ljubljanskega Dela in ki po mili volji šari z resnico ter onemogoča objavljanje neprijetnih prispevkov, s čimer nasilno duši svobodo izražanja. Ob koncu premišljevanja Torkar govori svojemu nasprotniku: „Spoštovani ‚fiktivni aktivist! Dobronamerno bi vas rad prepričal, da ‚današnja stopnja našega razvoja‘ lahko na kratko imenujemo KRIZA MORALE! Iz te krize se skotijo še razne druge krize. Naj jih nekaj imenujem z izrazi, sposojenimi iz naše družbenogospodarske ‚stere‘: stabilizacija tartifovstva (zlaganosti, hinavščine), devalvacija (= znižanje vrednosti) resnice, inflacija laži, milijarde (pod plazom dolarjev zasutih) moralnih dolgov do padlih in umrlih za humani socializem, revalorizacija (= dvig veljave) družbenopolitične in kazenske NEODGOVORNOSTI. V močvirju takih kriz se sleherni narod in njegova kultura — torej tudi slovenski narod in slovenska kultura — kaj hitro pričneta pogrezati. Najprej seveda v DUŠEVNO EMIGRACIJO (= izselitev). Duševni emigranti ne morejo ne slovenskemu narodu ne slovenski kulturi pomagati po strmi in — kot je štiridesetletna praksa nepri-

čakovano pokazala — zelo kotanjasti poti v humani socializem.“

ZAGOVORNIKI REŽIMA SO MED PISATELJI IZJEMA

Le MILOŠ MIKELN in MARJAN PUNGARTNIK sta na ljubljanski tribuni zagovarjala slovensko komunistično oblast in njen mačehovski odnos do naroda in kulture.

Miloš Mikeln je to počel zelo previdno in z veliko mero taktike, da bi ne veljal za stalinista. Marjan Pungartnik pa je pisateljem nesramno očital, da so literaturo spolitizirali in jo zlorabili v politične namene. Sam zase je pa zatrdil: „Jaz bom svoje politično delo usmeril v Socialistično zvezo in Zvezo komunistov, ker se mi upira vsakršna zloraba literature v politične namene.“

Pungartnik seveda ni bil toliko resnicoljuben, da bi priznal, da pisatelji uporabljajo literaturo za politični boj, ker je pač to znotraj Socialistične zveze in Zveze komunistov, ker se mi upira vsakršna zloraba svojo neznačajnost, ko je prizadevanja pisateljev in drugih izobraženec za resnično demokratizacijo slovenske družbe zavrgel z zlaganimi političnimi razlogi: „Lastnega kulturnega razvoja ne moremo gra-

diti na približnih ocenah zahodne sociologije, ampak na konkretnih ocenah naših razmer in na marksistični analizi. Eden od znakov ‚velikega preobrata‘ izobraženstva tudi pri nas je njihovo opuščanje marksizma, tako da danes o njem še slišati ne marajo.“

Seveda ni povedal, da se to dogaja zato, ker marksizem in marksistična analiza, ki sta del okostenelega komunističnega svetovnega nazora (ta pa ne prenese nobene dejanske kritike), izvajata nasilje nad vsakim znanstvenim družbenoslovnim postopkom in sta v resnici pravi vzrok toliko stranpoti povojne slovenske družbe. V nesvobodi pač ni mogoče ustvariti kaj pozitivnega.

PRESENETLJIVA ODLOČNOST SLOVENSkih PISATELJEV

Na ljubljanski pisateljski tribuni se je na govorniškem odru zvrstilo nad dvajset slovenskih pesnikov, pisateljev in časnikarjev. Njihov odločni glas je marsikoga presenetil, če že ne čisto osupnil. Kaj tako jasnega in odkritega Ljubljana po letu 1945 še ni slišala.

Odmev v slovenskem tisku v domovini je bil šiorik in različen.

Predvsem politiki so se ustrašili takšne odprtosti in odločnosti, čutili so se dolžne braniti svoj prednostni položaj, zato so skušali pisateljsko tribuno spraviti v slabo luč. A o tem bo podrobneje govorilo naše naslednje slovensko premišljevanje.

Kljub temu velja navesti še sklepe besede BOJANA ŠTIHA. Pisateljsko tribuno je označil takole: „Prvič tole: svoboda je strahovita moč. Če bo naše srečanje ostalo zapisano v spominu, potem bo ostalo zapisano zaradi svobode mišljenja, zaradi nujnosti razmišljanja, zaradi svobode vrednotenja.“ Ob teh besedah se človeku milo stori: saj je za slovenski narod žalostno, da je moral čakati na takšno „svobodo“ (in vendar ne čisto svobodno) tribuno celih 40 let.

Nadalje je Štih poudaril: „Zavedli smo se, da brez kritičnega in pluralističnega mišljenjskega soočanja ni mogoče živeti.“

Kako škodljivo in zadušljivo je nesvobodno ozračje, kjer je vsaka svobodna misel, pa čeprav želi biti vzpodbudna, že vnaprej obsojena na molk, če že ne na rešetke, je dovolj jasno pokazal povojni čas v Jugoslaviji.

Bojan Štih je v sklepnem govoru poudaril, da vidi slovenski narod oporo predvsem v slovenskih pisateljih, kulturnih ustvarjavih in znanstvenikih. S tem je bilo pa jasno povedano, da je ne more iskati v njenih politikih, ki so koristi svojega naroda že zdavnaj izdali in jih dajajo vsak dan znova.

„Tudi to zborovanje je odkrilo, da lahko slovenski ljudje vidijo v slovenskih pisateljih, kulturnih ustvarjavih, znanstvenikih in v prosvetnih delavcih dragoceno kulturno in politično moč, ki ne konstituira (= sestavlja) naroda samo v tem trenutku, marveč ga tudi definira (= določa) v pogojih najširše svobode.“

Istočasno pa se Štih zaveda, da so razmere doma takšnim težnjam nenaklonjene, kot tudi, da je do resnične demokracije in človekoljubnega socializma še dolga pot. Zato je sklenil: „Končan pa ni naš kulturni in politični boj“.

oglasi

• Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pismeno ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

• PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. 0 89 / 32 68 13.

• RAČUNALNIKI: Commodore 64 DM 598,—; Sinclair 48K DM 420,—. Velika izbira RADIOAPARATOV in AUTO-

RADIEV. Razni stroji in orodje. Zahtevajte prospekt. — Jode Billigmarkt, Marsstraße 15, D-8000 München 2.

• PREVAJALSKA PISARNA mag. Dolinar, Auergasse 2, 9020 Celovec, tel.: 0 42 22 / 33 3 64, prevaja v vse jezike, sodno overi prevode iz nemščine v slovenščino ter iz slovenščine v nemščino.

• V novem bloku v Ljutomeru PRODAM trisobno stanovanje, po želji s pohištvom. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 6).

• NAPRODAJ je lepa družinska hiša v centru Crikvenice, 150 m od morja in 37 km južno od Rijeke. — Informacije daje Marija Matejčič, N. Ustanka 76,

YU-51260 Crikvenica, tel.: 0 51 / 78 38 50.

• PRODAM dvosobno stanovanje v Ljubljani-Šiška (59 m²). Stanovanje je v bloku, ima centralno kurjavo, plinovod, balkon in telefon. — Ponudbe v Nemčiji na tel.: 07 11 - 23 28 91.

• SLOVENEK, star 35 let, mirnega značaja, zaposlen v Nemčiji, želi spoznati Slovenko. Slika zaželjena. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 7).

• SLOVENEK, srednje postave, vdovec, star 53 let, živeč v Nemčiji, želi spoznati vdovo ali samsko brez obveznosti. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 8).

Pred kratkim je izšel prvi objektivni pregled tega, kar se je med zadnjo vojno v Sloveniji zgodilo.

Stane Kos: STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM, 1. del.

Knjiga stane 210 šilingov ali 30 mark oz. enako vrednost v drugih valutah. Naročate jo lahko na naslovu:

Mohorjeva knjigarna, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt.

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštinih kuponih pristojbino za dvojce pisem za tujino.

pošten smeh je vreden več kot dva joka

(slovenski pregovor)

Ženitveni oglas: „Želim se poročiti na bogatijo. Žena me ne moti.“

o

Gost v krčmi obriše jedilni pribor v namizni prt.

Natakar, ki je to opazil: „Ja, kaj pa delate? S svojim početjem nas najprej žalite, ker je naš pribor vedno čist; potem pa boste na ta način tudi naš namizni prt umazali.“

o

V gostilni.

Gost: „In to naj bo zrezek? Saj se moram smejeti!“

Natakar: „Hvala Bogu. Večina gostov me okrega.“

o

Neki nov bogataš pride v hotel: „Rad bi največjo, najlepšo in najdražjo sobo.“

Hotelski uslužbenec mu jo pokaže.

„In koliko stane ta prašičji hlev?“

„350 mark za noč in prašiča.“

o

Gost: „Šele sedajle sem opazil, da sem denarnico pozabil doma. V nekaj dneh vam dolg poplačam.“

„Prav. Napišite svoje ime tjale na tablo!“

„A potem bo vsak gost videl, da vam dolgujem.“

„Nič se ne bojte! Čez vaše ime bomo obesili vaš plašč!“

o

Zdravnik: „Koliko alkohola popijete vsak dan?“

„Sedem do osem litrov piva. So pa tudi dnevi, ko se ne morem vzdržati.“

o

Šef podjetja uslužbencem: „Marsikdo od vas misli, da pomeni socialno skrbstvo našega podjetja to, da ne odhajajo uslužbenci zvečer domov iz službe tako utrujeni, kot so prišli zjutraj vanjo.“

o

„Rad bi govoril s šefom.“

„Žal, ga ni.“

„Saj sem ga pravkar videl za oknom.“

„On pa vas.“

o

Navodilo v podjetju: „Uslužbenec, ki zjutraj v službo prihajajo prepozno, prosimo, da bi zvečer odhajali točno, da bodo tako imeli prostor pri vratih tisti, ki odhajajo prezgodaj.“

o

Šef svojim gradbenim delavcem: „Dve novici imam za vas: eno dobro, eno slabo. Najprej slaba: ker se je polnilni stroj pokvaril, boste morali danes napolniti s peskom dva tisoč vreč. Potem pa dobra: peska je dovolj.“

o

Jakec se je vrnil iz zobozdravniške ordinacije v čakalnico. Njegova mama je vprašala zobozdravnikovo pomočnico: „Ali se je držal kot mož?“

„Kje pa! Bil je junak!“

o

V cirkusu.

„Požiravec meča uporablja pri tem svojem poslu prevaro!“

„Kakšno?“

„Najbrž je prej že požrl nožnico od meča.“

o

Blaž piše na občino: „Prosim vas, če mi pošljete naslov g. Janeza Golaža. Denar za vašo informacijo prilagam v pismu.“

Z občine so odgovorili: „G. Janez Golaž stanuje na Janševi ulici 5. Naj pripomnimo, da omenjenega denarja v vašem pismu ni bilo.“

Blaž jim je spet pisal: „Najlepša hvala za informacijo! Denar prilagam danes.“

Z občine so odgovorili: „Denar vam vračamo, ker je informacija brezplačna.“

o

Nekdo zahteva na pošti znamko za 10 pfenigov, plača jo pa z bankovcem za 10 mark.

„Oprostite, a kovanca za 10 pfenigov nimam.“

„Nič hudega. Takoj jih boste imeli 99.“

KAJ LJUDJE DOMÁ GOVORIJO?

„Zakaj se ljudje razburjajo nad draglino, saj so oni zgoraj vendar naraščanje cen ostro obsodili.“

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 3 56).

P. Anfrej Kropelj, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Stanislav Gerjolj CM, Rennweg 40, 6020 Innsbruck.

Štefan Ferenčak SDB, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eidsen. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1 - 361 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1 - 253 64 43).

Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. (21) 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. (8) 291 85 06).

Dr. Franc Felc, 14 Rue du 5 Decembre, 578000 Merlebach. (Tel. (8) 781 47 82).

Jože Kamin, Presbytère catholique, Rue de l'Eglise, 57600 Forbach.

(Tel. (8) 704 77 43).

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 - 56 66 01).

NEMČIJA

Msr. dr. Janez Zdešar, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1000 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čeplak, diakon, 4200 Oberhausen 11, Oskarstr. 29.

(Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6000 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 6800 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1000, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 8900 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7906 Blaustein bei Ulm, Felsenstr. 12/1.

(Tel. 07304 - 41 4 53).

Dr. Branko Rozman, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8000 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eidsen. (Tel. iz Nizozemske:

09-32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

Stanislav Cikanek, Gamla Nissastigen 65, 313 00 Oskarström.

(Tel. 0 35 - 619 73).

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).